

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Bakalářská práce

Výuka regionální geografie Spojeného království
Velké Británie a Severního Irska jako prostředek
pro rozvoj mezipředmětových vazeb vzdělávacích
oborů zeměpis a anglický jazyk na 2. stupni ZŠ

Vypracovala: Jana Neradová
Vedoucí práce: Mgr. Petra Karvánková, Ph.D.

České Budějovice 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce fakultou, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích .....

Jana Neradová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat Mgr. Petře Karvánkové, Ph.D. za její rady, připomínky a čas který mi věnovala při tvorbě této bakalářské práce. Dále bych také chtěla poděkovat všem učitelům z Gymnázia Sedlčany a ZŠ v Kosově Hoře za jejich pomoc a ochotu. Bez nich by tuto práci nebylo možné uskutečnit. Velký dík také patří mé rodině, která mě během tvorby této práce neustále podporovala.

NERADOVÁ, J. (2018): Výuka regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku jako prostředek pro rozvoj mezipředmětových vazeb zeměpis a anglický jazyk na 2. stupni ZŠ. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra geografie, 61 s. + 21 s. příloh

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá tématem výuky regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku na 2. stupni ZŠ. Hlavním cílem práce bylo zjistit, jak se liší přístupy ve výuce regionální geografie Spojeného království na Gymnáziu v Sedlčanech a ZŠ Kosova Hora. Dalším cílem také bylo zjistit stav znalostí žáků týkajících se sledovaného tématu. Teoretická část práce se zabývá postavením práce v rámci kurikulárních dokumentů platných v České republice, tj. rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program, tematické plány a vybrané učebnice zeměpisu a anglického jazyka. Část práce je také věnována didaktickému rozboru těchto učebnic. Na základě prostudovaných materiálů a návštěv výuky bylo sestaveno pilotní šetření pro žáky třídy tercie Gymnázia Sedlčany a 8. třídy ZŠ Kosova Hora týkající se Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. Na základě výsledků pilotního šetření byly připraveny náměty výukových aktivit, které se dají použít jak ve výuce zeměpisu, tak ve výuce anglického jazyka. Tyto aktivity mohou být podrobněji zpracovány v diplomové práci.

Klíčová slova:

Regionální geografie, výuka, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku, mezipředmětové vazby, zeměpis, anglický jazyk, 2. stupeň ZŠ

NERADOVÁ, J. (2018): Teaching of regional geography of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland as a resource of development of the intersubject relations of Geography and English language in the second degree of basic school. The Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Education, Department of Geography, 61 pg. + 21 pg. of annexes.

Annotation:

This bachelor thesis deals with the topic of regional geography of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in the second degree of basic school. The main goal was to find out how the approach to teaching of regional geography of the United Kingdom varies in Grammar school in Sedlčany and basic school in Kosova Hora. Another goal was to find out how much pupils know about the topic. Theoretical part deals with a role of the thesis in curricular documents valid in the Czech Republic such as Framework Educational Program, School Educational Program, Thematic Plans and selected Geography and English language textbooks. One part of the thesis is dedicated to didactic analysis of these textbooks. Pilot survey for pupils of tercié at Grammar school Sedlčany and 8th grade of Basic school in Kosova Hora was based on perused materials and visits of school lessons. According to the results of the survey were prepared ideas for educational activities which can be used in Geography and English lessons. These activities can be processed more in diploma thesis.

Key words:

Regional geography, teaching, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, intersubject relations, geography, English language, second degree of basic school

Obsah

1. Úvod a cíle práce	7
2. Rešerše literatury	8
3. Metodika práce	10
3.1. Metodika hodnocení učebnic a řízených rozhovorů s učiteli	10
3.2. Metodika zhodnocení obsahu výuky a vyučovacích metod v tercii Gymnázia Sedlčany a 8. třídě Základní Školy v Kosově Hoře	12
3.3. Metodika pilotního šetření znalostí žáků tercie Gymnázia v Sedlčanech a 8. třídy Základní Školy v Kosově Hoře.....	13
4. Postavení tématu práce v rámci kurikulárních dokumentů platných v České republice	15
4.1. Hlavní principy navozované Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání	15
4.2. Hlavní principy navozované Školním vzdělávacím programem a postavení tématu práce v rámci Školních vzdělávacích programů Gymnázia Sedlčany a Základní Školy Kosova Hora	19
5. Rozbor učebnic používaných na nižším stupni Gymnázia Sedlčany a Základní Škole Kosova Hora při výuce sledované tematiky ve vzdělávacích předmětech zeměpis a anglický jazyk...23	
5.1. Hodnocení učebnic zeměpisu	25
5.2. Hodnocení učebnic anglického jazyka	32
6. Přístupy k výuce regionální geografie	42
6.1. Výuka regionální geografie	42
6.2. Výukové metody použité při výuce na Gymnáziu Sedlčany a Základní Škole Kosova Hora	43
7. Pilotní testování žáků a shrnutí výsledků týkajících se sledované problematiky a její výuky na 2. stupni ZŠ.....	45
7.1. Výsledky pilotního testování třídy tercie Gymnázia Sedlčany.....	45
7.2. Výsledky pilotního testování 8. třídy Základní Školy Kosova Hora.....	49
8. Návrhy na náměty výukových aktivit.....	53
9. Závěr.....	56
Seznam použité literatury a internetových zdrojů	57
Seznam tabulek a grafů.....	60
Seznam příloh.....	61

1. Úvod a cíle práce

Autorka si vybrala didakticky zaměřenou bakalářskou práci z toho důvodu, že by se v budoucnu chtěla věnovat učení. Už od mala bylo snem autorky předávat informace lidem, a proto si zvolila pedagogickou fakultu. Zeměpis byl jejím oblíbeným předmětem už od základní školy a anglický jazyk si oblíbila na prázdninových kurzech angličtiny pro děti, kde také získala spoustu přátel ze zahraničí.

Na gymnáziu, kde studovala, se navršilo množství informací, které se v předmětech žáci učili. Autorka si všimla, jak se témata v různých předmětech propojují. Konkrétněji výuka reálií různých států v zeměpise a anglickém jazyce. Vysoká škola se zaměřením na zeměpis a anglický jazyk byla nejlepší volba pro její budoucí studium.

Tématiku výuky regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku si zvolila autorka proto, že jí tato oblast vždy velmi zajímala, ať už co se týče historie, politiky či místních zvyklostí. Autorka také Spojené království několikrát navštívila a zcela jí učarovalo. Z těchto důvodů zvolila autorka jako téma bakalářské práce mezipředmětové vazby vzdělávacích předmětů zeměpis a anglický jazyk na příkladu právě Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku.

Hlavním cílem práce je zjistit, jak se liší přístupy k výuce regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku na vybraných školách. Dalším cílem práce je zhodnotit stav znalostí žáků ve sledované problematice s důrazem na mezipředmětové vazby. Dílčím cílem práce je také zjistit, jak je učivo o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku zastoupeno v učebnicích anglického jazyka a zeměpisu. Nakonec autorka navrhla vlastní náměty na výukové aktivity, které tyto vazby upevňují. Na svou bakalářskou práci by autorka ráda navázala diplomovou prací dále zpracovávající téma výukových aktivit podporující mezipředmětové vazby zeměpisu a anglického jazyka.

Autorka očekává, že se výuka sledovaného celku na vybraných školách bude lišit například množstvím učiva. Výukové metody používané na základních školách se nebudou mnoho lišit a použité pomůcky záleží na vybavenosti školy, takže je předpokládáno, že se mohou mírně lišit. Také se předpokládá, že výsledky pilotního šetření budou rozdílné a že žáci tercie dopadnou v šetření lépe než žáci 8. třídy už díky jinému množství učiva. Autorka také očekává, že praktická část testu zaměřená na práci s atlasem dopadne velmi dobře, protože všechny potřebné informace se v atlasech vyskytují.

2. Rešerše literatury

Základní literatura, která posloužila k uvedení autorky do problematiky regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irska byly zejména česky i anglicky psané publikace Brendlová (1996), O'Driscoll (2009), Odehnalová (2004), Veselý (1987) které pokryli témata ze sociální a fyzické geografie. Fyzickogeografické informace byly doplněny publikací Netopil, Bičík, Brinke (1989).

Osnovy pro výuku zeměpisu čerpala autorka z kurikulárních dokumentů Kolektiv autorů (2016) zařazující regionální geografii do okruhu nazvaného *regiony světa*. Dále je tento dokument rozpracován v Kolektiv autorů (2009), Kolektiv autorů (2013) škol, které autorka pro svou práci vybrala. V těchto dokumentech se autorka více dověděla a zařazení regionální geografie do výuky. Cíle geografického vzdělávání v kontextu RVP a ŠVP nastínil Hofmann (2006). Úvod do výuky poskytly publikace Petty (2008) konkrétněji do výuky geografie poskytla náhled anglicky psaná kniha autora Gersmehl (2008). Výukové metody byly popsány v publikaci Maňák, Švec (2003). Nejpřínosnějšími publikacemi zabývající se regionální geografii byla díla Šupka, Hofmann, Matoušek (1994), Hofmann (2006) a Řezníčková, Matějček (2014). Tato díla poskytla autorce ucelený obraz o tom, jak má výuka regionální geografie státu vypadat a spolu s kurikulárními dokumenty ukázaly co má výuka obsahovat. Informace o současném stavu výuky regionální geografie byly nastíněny články Bičík, Havlíček (2010). O významu a důležitosti používání atlasu ve výuce pojednává ve svém článku Hátle, Kučerová (2014) a zdůrazňuje jeho význam při kognitivním vývoji. Dále se didaktikou regionální geografie zabývaly publikace Čižmárová (2006), Hájek (1999), Kühlová (1997).

Jedním z hlavních zdrojů informací byly učebnice. Rozborem prošly Anděl, Peštová, Skokan (1997), Hübelová, Chalupa (2009), Jeřábek, Vilímek (2001), Jeřábek (2006). Z těchto učebnic na ZŠ Kosova Hora a na Gymnáziu Sedlčany byla používána učebnice Jeřábek (2006). Také byly rozebírány učebnice anglického jazyka Betáková, Dvořáková (2007), Harris, Moweer, Sikorzynska (2007) 1. a 2. díl a Hutchinson (2014) 1-4. díl. Výběr učebnic byl především založen na seznamu učebnic, který vydalo MŠMT (2016).

Pro analýzu učebnic byla stěžejní práce Valenta (1997), ve které jsou podrobně rozebrány všechny složky, ze kterých se učebnice skládá. Analýzou učebnic se také zabýval Průcha (1998). Pro analýzu učebnic byla také použita SWOT analýza, která je podrobně rozepsána v publikaci Grasseová a kol. (2010). Otázky a úkoly v učebnicích byly vyhodnoceny podle publikace Jeřábek, Bílek (2010). Otázky a úkoly v učebnicích byly stěžejní pro tvorbu pilotního šetření, jehož praktická část byla vyhodnocena také pomocí publikace Kolektiv autorů

(2004). Vědomostní část testu byla vyhodnocena s pomocí výše zmíněných publikací zabývajících se regionální geografii Spojeného království.

Pro doplnění informací byly použity i některé obhájené bakalářské a diplomové práce katedry geografie Jihočeské univerzity. Regionální geografii Kanady se ve své práci zabývala Krejčí (2013) a Babková (2011) se zabývala regionální geografii Afriky. Regionální geografii světového oceánu se zabývala Bačáková (2012). Přínosem byly také didakticky zaměřené práce Ondráčková (2016), Müllerová (2016) a Staněk (2012).

3. Metodika práce

Následující kapitola je věnována metodice zpracování bakalářské práce. Jedním z prvních úkolů pro autorku bylo vybrání škol pro svá šetření. Autorka záměrně vybrala školy, které v jistém období života navštěvovala a chtěla by zde také učit. Zároveň by výsledky její práce mohly být pro školu přínosem. Tyto školy se nacházejí v místě jejího bydliště a jedná se o ZŠ v Kosově Hoře a Gymnázium v Sedlčanech. Od tohoto výběru se pak odvíjela podstatná část práce jako výběr učebnic pro hodnocení, které byly především vybírány dle platného seznamu MŠMT, rozhovory s pedagogy, návštěva výuky a pilotní testování žáků, které jsou popsány v následující kapitole.

3.1. Metodika hodnocení učebnic a řízených rozhovorů s učiteli

Práce Valenty (1997) byla pro autorku v této kapitole stěžejní. Práce byla nejprve zahájena rozborem obsahu učebnic z hlediska sledované tematiky práce. Pro analýzu autorka vybrala učebnice zeměpisu a anglického jazyka, které se věnují tématu regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. V práci byl nejvíce používán zkrácený název Spojené království. Autorka úmyslně vybrala jak učebnice s doložkou MŠMT, tak i učebnice bez této doložky. Tak učinila proto, aby bylo možné porovnat některé změny, které s nástupem RVP ZV vznikly, zda jsou v učebnicích patrné a jestli by, i přes své stáří, tyto učebnice splňovaly požadavky RVP ZV. To zvolila proto, že dle zákona č. 561/2004 Sb. § 27 mohou školy používat i učebnice a učební materiály bez doložky (viz strana 24).

Celkově byly k hodnocení vybrány 4 učebnice zeměpisu pro 8. ročník základní školy a víceletá gymnázia a 7 učebnic anglického jazyka pro základní školy a víceletá gymnázia (viz tabulka č. 3). Autorka také záměrně nevybrala pracovní sešity zeměpisu, protože je na vybraných školách nepoužívají. Větší množství učebnic anglického jazyka je proto, že byly použity všechny učebnice, které žáci tercie a 8. třídy probrali. To znamená, že na základní škole žáci 8. třídy za své studium prostudovali 4 učebnice autora Hutchinsona (2014) a žáci třídy tercie na gymnáziu 2 učebnice autorů Harris, Mower, Sikorzyńska (2007). Tyto sady učebnic byly hodnoceny dohromady, protože jsou založené na stejném principu. Dále autorka také zvolila jednu učebnici anglického jazyka pro 8. ročník, kterou na vybraných školách nepoužívají. Takto se rozhodla proto, že pro prostudování učebnic zjistila, že většinu otázek nebude možné použít v testu.

Hodnocení učebnic bylo rozděleno do 3 částí. První část se zabývala strukturou (uspořádáním) učebnice a obsahem učiva. Při hodnocení obsahu učiva autorka vycházela z RVP ZV a zaměřila se na učivo o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku. V druhé části byla analyzována textová struktura a doplňující materiály. V této části autorka vycházela z Valenta (1997). Ve třetí části byly analyzovány otázky a úkoly v učebnicích, které se zabývaly Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku. Zájem byl kladen především na množství a druhy otázek. Tato část byla zpracována podle Jeřábek, Bílek (2010). Druhy testových otázek jsou více rozepsány v metodice pilotního šetření strana 13. Autorku také zajímalo, jestli jsou otázky zaměřené spíše na fyzickou nebo na sociální geografii. Následně byly některé tyto otázky použity v pilotním testování.

Nejprve byly učebnice podrobeny didaktické analýze podle autorkou zvolených kritérií. Dále pro hodnocení byla použita SWOT analýza (Humphrey, 1960-70). Tato analýza zkoumá jak silné (Strengths) a slabé (Weaknesses) stránky, tak i příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats). Základní informace o této analýze čerpala autorka z Grasseová a kol. (2010).

Rozhovor s učiteli probíhal formou polostrukturovaného interview (Mioviský, 2006). Hlavním úkolem bylo zjistit názory učitelů na výuku sledovaného celku či regionální geografie obecně z hlediska mezipředmětových vazeb, průřezových témat a zapojení anglického jazyka do výuky. Kvůli vytíženosti učitelů probíhaly rozhovory v aplikaci Skype.

Rozhovor byl sestaven podle publikace Kvalitativní přístup a metoda v psychologickém výzkumu (Mioviský, 2006), který uvádí, že **polostrukturované interview** je nejrozšířenější druh interview, a to hlavně proto, že může řešit nedostatky plně strukturovaného a nestrukturovaného interview. V tomto druhu interview je pro tazatele závazné určité schéma otázek, které upřesňuje okruhy otázek, na které se bude tazatel účastníků ptát. Pořadí otázek je možné i obměnit, aby byla zvýšena úspěšnost interview. Vhodné je i použití tzv. inquiry, které slouží k upřesnění a vysvětlení odpovědi tázaného. Tazatel si tak ověří, zda odpověď správně pochopil a interpretoval a může klást doplňující otázky a téma více rozpracovat do hloubky (Mioviský, 2006).

Tzv. jádro interview je u polostrukturovaného rozhovoru definováno jako minimum otázek a témat, která musí být probrána. Následně k tomuto jádru přidávají různá doplňující témata a otázky, které dle tazatele vhodně rozšiřují původní zadání (Mioviský, 2006).

3.2 Metodika zhodnocení obsahu výuky a vyučovacích metod v tercií Gymnázia Sedlčany a 8. třídě Základní Školy v Kosově Hoře

Během listopadu 2016 až ledna 2017 autorka navštívila výuku zeměpisu, konkrétně výuku Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, na ZŠ v Kosově Hoře a Gymnáziu v Sedlčanech. Výuka na základní škole probíhala v 8. třídě a na gymnáziu v třídě tercií. V obou třídách byla navštívena jedna vyučovací hodina. Během těchto návštěv se autorka snažila zaznamenat průběh výuky, jaké vyučovací metody byly použity, v této části autorka vycházela z klasifikace metod Maňák, Švec (2003) (viz tabulka č. 1), a dále faktory, které výuku ovlivňovaly a obsah výuky, který autorka zjistila v RVP ZV (Kolektiv autorů, 2016), ŠVP KOS KOMUNIKACE – OSOBNOST-VZDĚLÁNÍ (Kolektiv autorů, 2011) a ŠVP nižšího stupně Gymnázia Sedlčany (Kolektiv autorů, 2009). Tematické plány škol byly poskytnuty učiteli zeměpisu J. Vaškem a Z. Šimečkem.

Maňák a Švec (2003) říkají, že výukové metody si učitel nemůže vybrat podle sebe, ale musí je vybírat podle logiky věcí a objektivních kritérií, ke kterým patří např. obsah výuky, cíl výuky a také žák.

Tabulka č. 1- Klasifikace výukových metod

Klasifikace výukových metod
Klasické výukové metody
Metody slovní, metody názorně-demonstrační, metody dovednostně-praktické
Aktivizující metody
Metody diskuzní, Metody heuristické, řešení problémů, Metody situační, Metody inscenační, Didaktické hry
Komplexní výukové metody
Frontální výuka, Skupinová a kooperativní výuka, Partnerská výuka, Individuální a individualizovaná výuka, samostatná práce žáků, Kritické myšlení, Brainstorming, Projektová výuka, Výuka dramatem, Otevřené učení, Učení v životních situacích, Televizní výuka, Výuka podporovaná počítačem, Sugestopedie a superlearning, Hypnopedie

Zdroj: Maňák, Švec (2003), upraveno autorkou (2017)

Autorka si při návštěvě hodin podrobně zapisovala všechny informace týkající se Spojeného království, které učitel žákům řekl. Také si do tabulky výukových metod značila, které výukové metody byly použity. V obou třídách převažovala frontální výuka. V tomto druhu výuky má

dominantní postavení učitel, který vede a usměrňuje veškeré aktivity žáků. Cílem této metody je, aby si žáci osvojili maximum poznatků (Maňák, Švec, 2003).

3.3. Metodika pilotního šetření znalostí žáků tercie Gymnázia v Sedlčanech a 8. třídy Základní Školy v Kosově Hoře

Tvorbě pilotních testů nejdříve předcházelo nashromáždění informací vztahujících se k tématu. Testové otázky byly vytvořeny podle otázek, které se nacházely v učebnicích zeměpisu a anglického jazyka, které autorka hodnotila (viz kapitola 5). Nejprve byl vytvořen přehled všech otázek a úkolů týkajících se Spojeného království ze sledovaných učebnic zeměpisu a anglického jazyka (viz str. 26–41). Z těchto otázek poté autorka vybrala ty, které se objevovaly nejčastěji. Tyto otázky byly poté doplněny o další vyskytující se v rozebíraných učebnicích zeměpisu, které byly vybírány, aby splňovaly požadavky RVP ZV a ŠVP vybraných škol.

Přípravený zeměpisný test pro pilotní testování žáků 8. třídy základní školy a tercie, týkající se tematiky Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku se skládal z 22 otázek a byl rozdělen na 2 části (viz příloha č. 2). Test celkem psalo 47 žáků. První část byla zaměřena na všeobecné znalosti žáků, druhá část věnovala pozornost na práci žáků s atlasem, kterou by, dle autorky, měli žáci 8. třídy ovládat a především, by neměla chybět v žádné hodině zeměpisu. Otázky byly (dle subjektivního posouzení autorky) seřazeny od nejjednoduchých po nejtěžší, aby zjistila, zda pořadí otázek ovlivní úspěšnost žáků a také zda žáci různých tříd vnímají obtížnost stejně. V druhé části pilotního testu byly otázky zaměřené na práci s atlasem. Celý seznam otázek z učebnic je obsažen v kapitole hodnocení učebnic (viz str. 26–41).

Pro rozbor otázek v učebnicích a pro následující komentář k testu byla vybrána klasifikace úloh Jeřábek, Bílek (2010), ten testové otázky rozděluje na:

- Otevřené široké úlohy – vyžaduje se, aby se žák co nejrozsáhleji vyjádřil
- Otevřené úlohy se stručnou odpovědí – vyžadují, aby se žák krátce a samostatně vyjádřil
- Dichotomické úlohy – žák vybírá pouze ze dvou alternativ (ANO – NE, VŽDY – NIKDY)
- Úlohy s výběrem odpovědi – dělí se podle druhu na: jedna správná odpověď, jedna nejpřesnější odpověď, jedna nesprávná odpověď, vícenásobná odpověď, situační úlohy
- Přiřazovací úlohy – jsou uvedeny dvě množiny různých pojmů a úkolem žáků je najít souvislosti mezi pojmy a přiřadit je k sobě

- Úlohy pořadací – požaduje se, aby žáci uspořádali odpovědi podle určitého hlediska např. velikosti, délky, množství ...

První část pilotního testu se skládá z několika úvodních otázek a 13 otázek zaměřených na všeobecné znalosti. Test byl uveden pár slovy autorky, na které následovaly otázky zkoumající věk, pohlaví a zda žák někdy Spojené království. První část testu obsahovala několik druhů otázek, podle již klasifikace Jeřábek, Bílek (2010). Nejvíce otázek v této části byly otevřené úlohy se stručnou odpovědí. Dále test obsahuje otevřené široké úlohy, u kterých se chtěla autorka přesvědčit, jestli například žáci poznají rozdíl mezi dvěma pojmy, souvislosti apod. Test také obsahuje 3 úlohy s výběrem odpovědi, kde byla vždy jedna odpověď správná.

Druhá část testu byla zaměřená na práci s atlasem. Autorka předpokládala, že žáci 8. ročníku ZŠ a tercie gymnázia budou umět s atlasem velmi dobře pracovat, protože právě atlasy jsou ve výuce zeměpisu velmi potřeba a autorka si výuku bez nich neumí představit. Podle Hátle, Kučerová (2013) je atlas jedním ze zdrojů informací a pomáhá v rozvoji kognitivních procesů, které například popisuje Bloomova taxonomie kognitivních cílů. Práce s atlasem také rozvíjí geografickou gramotnost. Proto je používání atlasů ve výuce důležité.

Tato část se skládala z 9 praktických otázek. Tyto otázky také autorka subjektivně sestavila od nejlehčí po nejtěžší. Hned první byla úloha s výběrem odpovědi, kde byla pouze jedna správná odpověď. Hned tato první úloha byla zaměřena na to, aby se žáci ve Spojeném království zorientovali. Dále pak následovaly otevřené otázky se stručnou odpovědí a široké úlohy týkající se hospodářství, dopravy, historie a fyzické geografie. Poslední otázka byla zaměřená na souvislosti. Žáci museli porovnat pobřeží dvou států a přijít na to, jak toto pobřeží vzniklo. Obě části testu byly vypracovávány odděleně, a to z toho důvodu, že autorka chtěla ověřit znalosti a práci s atlasem odděleně. Po zadání testů žákům a jejich následném vyplnění, byly testy vyhodnoceny. Podrobné hodnocení testů se nachází v 7. kapitole (s. 46-53). Celý test je k nahlédnutí v příloze č. 2.

4. Postavení tématu práce v rámci kurikulárních dokumentů platných v České republice

V následující kapitole se zabývá rozborem kurikulárních dokumentů, Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) (Kolektiv autorů, 2016) a Školního vzdělávacího programu (ŠVP ZV) vybraných škol. Kapitola je zaměřena na kurikulární dokumenty pro 2. stupeň základní školy a nižší ročníky víceletých gymnázií, a to na vyučovací předměty zeměpis a anglický jazyk.

4.1. Hlavní principy navozované Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání je jeden z kurikulárních dokumentů, vytvořených pro zlepšení kvality výuky žáků. Tento dokument vychází z Národního programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knihy) a jedná se o dokument státní úrovně. Dále pak z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání vycházejí školní vzdělávací programy (ŠVP), které si každá škola tvoří sama. Podle RVP ZV jsou vymezovány 3 základní etapy vzdělávání, a to je vzdělávání předškolní, školní a střední. RVP ZV vymezuje vzdělávací obsah – očekávané výstupy a učivo (Kolektiv autorů, 2016).

Podle Kolektivu autorů (2016) RVP ZV vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě. Dále formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání a také podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů.

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. V základním vzdělávání bylo definováno 6 klíčových kompetencí: kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní. Kompetence se dále prolínají, a proto by k jejich rozvoji měly směřovat veškeré aktivity ve škole (Kolektiv autorů, 2016).

Obsah základního vzdělávání je orientačně rozdělen do 9 vzdělávacích oblastí. Oblast je tvořena buď jedním předmětem, nebo několika podobnými předměty.

- 1. Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk)*

2. *Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace)*
3. *Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)*
4. *Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)*
5. *Člověk a společnost (Dějepis, Výchova k občanství)*
6. *Člověk a příroda (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis)*
7. *Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)*
8. *Člověka a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)*
9. *Člověka a svět práce (Člověk a svět práce)*

Kolektiv autorů (2016, s. 14)

S regionálním zeměpisem se žáci setkávají již na 1. stupni základní školy v rámci oblasti Člověk a jeho svět. První seznámení s regiony světa probíhá v tematickém celku *Místo, kde žijeme*. Žáci se seznamují s mapami světa a Evropy, učí se v nich orientovat, a jsou schopni vyhledat jednoduché informace o státech (Kolektiv autorů, 2016).

Se vzdělávacím předmětem zeměpis se žáci setkávají až na 2. stupni základní školy v oblasti Člověk a příroda. V této oblasti je důraz kladen na poznávání přírody jako systému = propojování, působení a ovlivňování všech jejích částí. Důležitá je také rovnováha mezi člověkem a přírodou. Vzdělávací obor zeměpis je díky svému přírodovědnému i společenskovědnímu charakteru umístěn v oblasti Člověk a příroda (Kolektiv autorů, 2016).

Do vzdělávací oblasti Člověk a příroda náleží také vzdělávací předměty: fyzika, chemie a přírodopis. Všechny tyto předměty mají badatelský charakter výuky a pomáhají žákům porozumět přírodě a jejím zákonitostem. Žáci pro svá pozorování používají nejrůznější metody, které pomáhají rozvíjet jejich dovednosti a pomocí různých experimentů a měření zkoumají příčiny a důsledky různých přírodních procesů a jejich vztahy. To je důležité pro pochopení vzniku procesů a jejich předvídání. Důležité je uvědomění si vztahu člověk – příroda a to, jak se vzájemně ovlivňují (Kolektiv autorů, 2016).

Vzdělávací předmět zeměpis se v rámci RVP ZV rozděluje na 7 tematických okruhů:

1. *Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie*
2. *Přírodní obraz Země*
3. *Regiony světa*
4. *Společenské a hospodářské prostředí*
5. *Životní prostředí*

6. *Česká republika*

7. *Terénní geografická výuka, praxe a aplikace*

Kolektiv autorů (2016, s. 75-80)

Výuka regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku spadá v rámci zeměpisu do tematického okruhu *Regiony světa*. V této části má žák 4 očekávané výstupy.

- *rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa*
- *lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny*
- *porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států*
- *zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich*

Kolektiv autorů (2016, s. 77)

Učivo v této části zahrnuje světadíly, oceány a mikroregiony světa, a to jejich přírodní a socioekonomickou charakteristiku, kde je důraz kladen na různé vazby (náboženské oblasti, jazykové oblasti apod.). Dále se představují modelové regiony světa, do kterých spadá výuka regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku.

S reáliemi anglicky mluvících zemí se žáci setkávají na 2. stupni základní školy. Očekávané výstupy pro cizí jazyk jsou rozděleny na 4 oblasti.

- *Poslech s porozuměním*
- *Mluvení*
- *Čtení s porozuměním*
- *Psaní*

Kolektiv autorů (2016, s. 26-27)

Učivo předmětu cizí jazyk je rozděleno do 4 oblastí.

- *Zvuková a grafická podoba jazyka*
- *Slovní zásoba*
- *Tematické okruhy*
- *Mluvnice*

Kolektiv autorů (2016, s. 27)

Učivo o Spojeném království spadá do učiva Slovní zásoby. Na slovní zásobu dále navazuje tematický okruh reálie anglicky mluvících zemí. Okrajově se o Spojeném království mohou žáci více dovědět v tematickém okruhu cestování.

Do RVP ZV jsou také zařazena tzv. průřezová témata, která se zaměřují na aktuální problémy světa. Tato témata musí každá škola zařadit do svého školního vzdělávacího programu (ŠVP). V RVP ZV je zařazeno 6 průřezových témat: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova, Mediální výchova (Kolektiv autorů, 2016, s. 125). Regionální geografii Spojeného království můžeme zařadit do několika průřezových témat, která se stala nedílnou součástí výuky a utvářejí především postoje a hodnoty žáků. Tato témata se především zabývají současnými světovými problémy.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech pomáhá žákům v rozvoji globálního myšlení a mezinárodního porozumění. Také poukazuje na to, že cizí jazyky mají velký vliv na mobilitu (občanskou, pracovní, vzdělávací). Tematické okruhy patřící do tohoto průřezového tématu jsou Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané. Multikulturní výchova pomáhá žákům porozumět a poznat jiné kultury a to např. jejich kulturu, tradice apod. Spojené království, převážně hlavní město Londýn, je místo, kde se střetává mnoho kultur. Pro žáky je důležité si uvědomit, že jsme pouze součástí velkého světa, ve kterém se nachází mnoho kultur a že bychom se všichni měli naučit vzájemné úctě a respektu. Tematické okruhy náležící do tématu jsou Kulturní difference, Lidské vztahy, Etnický původ, Multikulturalita, Princip sociálního smíru a solidarity. Pomocí Enviromentální výchovy by se měl žák snažit pochopit vztahy člověka a životního prostředí. Žáci se učí pozorovat důsledky chování a jednání lidí v přírodě. To by je mělo vést k zodpovědnému přístupu k našemu životnímu prostředí v každodenním životě. V průřezovém tématu se nachází 4 tematické okruhy: Ekosystémy, Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí. Částečně spadá výuka regionální geografie do

průřezového tématu Mediální výchova. Média v současné době nejsou jen poskytovatelem informací, ale také jistým nástrojem socializace. Žáci se proto učí tzv. mediální gramotnosti, která pomáhá filtrovat informace a lépe se orientovat ve světě médií (Kolektiv autorů, 2016, s. 130-139).

4.2. Hlavní principy navozované Školním vzdělávacím programem a postavení tématu práce v rámci Školních vzdělávacích programů Gymnázia Sedlčany a Základní Školy Kosova Hora

Školní vzdělávací program je dokument, který se zpracovává dle RVP ZV. Za zpracování ŠVP je zodpovědný ředitel školy a bere v potaz např. podmínky školy, potřeby a možnosti žáků a sociální prostředí výuky. Na zpracování se následně mohou podílet všichni učitelé školy. Školní vzdělávací programy mají několik zásad, podle kterých se vytvářejí. ŠVP je vytvořeno pro všechny ročníky, ve kterých škola realizuje vzdělávání. Důležitý je rovnoprávný přístup k vzdělávání pro všechny žáky, a to i pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V ŠVP se také bere ohled na věkovou strukturu žáků a jejich individuální předpoklady pro rozvoj klíčových kompetencí. Dále je zpracován, aby se přizpůsobil konkrétním potřebám žáků a zkušenostem učitelů (Kolektiv autorů, 2016).

Pro účely své bakalářské práce se autorka zabývala ŠVP ZŠ Kosova Hora a ŠVP nižšího stupně Gymnázia Sedlčany. V ŠVP se zaměřila na vymezení tématu v rámci vzdělávacích předmětů zeměpis a anglický jazyk.

Postavení tématu práce v rámci Školních vzdělávacích programů Gymnázia Sedlčany a ZŠ Kosova Hora

Školní vzdělávací program Gymnázia Sedlčany 2. část

Na nižším stupni gymnázia v Sedlčanech je vzdělávací předmět zeměpis vyučován od 1. do 4. ročníku (prima – kvarta) s časovou dotací 2 hodiny týdně. Zeměpis světadílů, do kterého patří regionální geografie Evropy, patří do učiva třídy sekunda. Žáci se s učivem regionální geografie Spojeného království poprvé seznamují ve fyzickogeografické a socioekonomické charakteristice Evropy jako kontinentu. Největší důraz na vybraný celek je kladen v učivu zabývajícím se regionalizací a státy evropského kontinentu. Další informace týkající se

historie Spojeného království se žáci dozvědí v učivu, které se zabývá změnami na politické mapě Evropy. Význam státu v současnosti je nastíněn v učivu o vztazích v Evropě a globalizaci (Kolektiv autorů, 2009).

Očekávané výstupy žáka zahrnující učivo o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku ve Školním vzdělávacím programu základní školy

- *vyhledá a pojmenuje vybrané modelové státy, hlavní a významná města*
- *vyhledá na mapách hlavní soustředění osídlení a hospodářských činností v jednotlivých světadílech, v regionech a modelových státech, popíše a porovná jejich sektorovou, odvětvovou a územní strukturu a zvažuje souvislost s přírodními poměry*
- *seznámí se s mezinárodními organizacemi, vyhledá na mapách nejvýznamnější oblasti cestovního ruchu v jednotlivých světadílech*
- *dokáže na mapě lokalizovat významné geografické pojmy, s kterými se seznámí*
- *přiměřeně hodnotí politické a hospodářské poměry modelových států*
- *rozlišuje jádrové oblasti kontinentů a států od jejich periferií*
- *hodnotí změny, které ve vybraných regionech nastaly*
- *posoudí význam spolupráce mezi státy v oblasti ekonomické i politické /EU/*

Kolektiv autorů (2009, s. 141-143)

Podle časového a tematického plánu probíhá výuka regionální Spojeného království ve třídě tercie v měsíci lednu. Vzdělávací předmět anglický jazyk je na nižším stupni Gymnázia v Sedlčanech vyučován od 1. ročníku (primy) s časovou dotací 4 hodiny. Třídy jsou rozděleny na 2 skupiny. Výuka probíhá jak v normálních třídách, tak v jazykových učebnách s audiovizuálními pomůckami. Důraz je kladen na praktické dovednosti. Je důležité, aby se žák domluvil v každodenních situacích a porozuměl základním cizojazyčným textům. V hodinách se také žáci seznamují s kulturou a historií anglicky mluvících zemí. Žáci mohou spolupracovat se studenty ze zahraničních škol a také se mohou účastnit výchovně vzdělávacích zájezdů do anglicky mluvících zemí (Kolektiv autorů, 2009).

V části ŠVP Gymnázia Sedlčany zabývající se vzdělávacím předmětem anglický jazyk jsou přímo poznamenané mezipředmětové vazby se vzdělávacím předmětem zeměpis. Realie anglicky mluvících zemí nejsou v ŠVP rozepsané, ale je možné se domnívat, že žáci se s nimi seznámí v oblastech učiva zahrnujících svátky, kterým je věnována pozornost v hodinách anglického jazyka již od primy. Zároveň také v tematické oblasti věnované kultuře vybrané

země, se kterou se žáci setkávají od sekundy. V tercii následně navážou tématem cestování (Kolektiv autorů, 2009).

Školní vzdělávací program KOS KOMUNIKACE-OSOBNOST-VZDĚLÁNÍ

Na ZŠ v Kosově hoře se vzdělávací předmět zeměpis vyučuje od 6. do 9. třídy s časovou dotací 2 hodiny týdně. Výuka regionální geografie (dále jen RG) Evropy probíhá v 8. třídě. Konkrétněji regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irska spadá do několika oblastí učiva. První informace o Spojeném království žáci dostávají při úvodu do RG Evropy jako kontinentu, kdy se seznamují nejdříve s Evropou jako celkem – poloha, rozloha, povrch a členitost, sídla, obyvatelstvo. V učivu hospodářství se dovídají o nejvyspělejších státech Evropy, mezi které patří Spojené království. Dále následuje učivo o vývoji Evropy ve 20. století. Spojené království hrálo v tomto období velkou roli a patřilo ke světovým velmocím. Žáci se dozvídají o událostech, které velmi ovlivnily dění na celém světě. Další část učiva je provede problematikou Evropské Unie a v současné době i Brexitu. Největší pozornost zaměřená na Spojené království je v učivu o RG Západní Evropy, kde jsou žáci seznámeni s tímto státem (Kolektiv autorů, 2011).

Očekávané výstupy žáka v ŠVP ZŠ Kosova Hora zahrnující učivo o RG Spojeného království Velké Británie a Severního Irska,

- *vyhledá a do slepé mapy zakreslí největší nížiny, pohoří, veletoky, jezera průlivy a průplavy*
- *uvede základní informace o obyvatelstvu a sídlech Evropy, národnostní, náboženské a jazykové struktuře a kulturní rozmanitosti*
- *zdvoudní, proč Evropa patří k hospodářsky nejvyspělejšími oblastem světa, určí hlavní oblasti těžby, průmyslu a zemědělství*
- *porovná úroveň dopravy a služeb a uvede hlavní centra cest. ruchu*
- *popíše vývoj Evropy v posledních zhruba sto letech*
- *popíše jednotlivé regiony Evropy, nejvýznamnější státy a jejich základní charakteristiku*

Kolektiv autorů (2011, s. 101-102)

Dle časového a tematického plánu vzdělávacího předmětu zeměpisu na ZŠ Kosova Hora pro 8. třídu probíhá výuka regionální geografie Spojeného království v měsíci listopadu. Vzdělávací předmět anglický jazyk je v ZŠ Kosova Hora vyučován od 3. třídy 1. stupně ZŠ s časovou

dotací 3 hodiny týdně. Na 2. stupni je pak počet hodin navýšen na 4 hodiny týdně. Jazyk je vyučován formou 4 dovedností – mluvení, poslech, čtení, psaní. Ze začátku je pro žáky nejdůležitější naučit se slovíčka, na která postupně navazuje gramatika. Mluvení je rozvíjeno formou her a aktivit. Žáci se také učí o kultuře anglicky mluvících zemí a o důležitosti cizího jazyka v životě (Kolektiv autorů, 2011).

První zmínky o kultuře anglicky mluvících zemí se žáci dozvídají v 7. třídě, a to v rámci poslechů o zvycích, svátcích a tradicích vybraných zemí. Výuka reálií v zeměpise a v anglickém jazyce probíhá paralelně. Na reálie zemí dané jazykové oblasti narazí žáci v 8. třídě. Učivo zahrnuje: vztahy mezi Českem a zemí dané jazykové oblasti (např. Spojené království) geografické údaje, historické události, kulturu, sport, význam jazyka a kultury daného státu, tradice a zvyky. V 9. třídě pak navazují na základní údaje informace o centrech cestovního ruchu a zajímavých lokalitách vybraných zemích, kam mohou žáci cestovat, případně se dozvídají o významných osobnostech na poli vědy, politiky, sportu a umění aj (Kolektiv autorů, 2011).

Je důležité připomenout, že zapojení kultury anglicky mluvících zemí závisí na učebních materiálech, které škola používá. Autorka se z tohoto důvodu v následující kapitole věnuje rozboru učebnic anglického jazyka a zeměpisu.

5. Rozbor učebnic používaných na nižším stupni Gymnázia Sedlčany a Základní Škole Kosova Hora při výuce sledované tematiky ve vzdělávacích předmětech zeměpis a anglický jazyk

Následující kapitola je věnována hodnocení učebnic zeměpisu a anglického jazyka. Pro lepší orientaci ve vybraných učebnicích autorka v rozboru uváděla jméno vydavatelství nebo celý název učebnice. Nejprve autorka hodnotila učebnice zeměpisu, poté anglického jazyka.

Učebnice byly hodnoceny podle autorkou zvolených kritérií Kolektiv autorů (2016), Valenta (1997), Bílek, Jeřábek (2010). V obsahu učiva je velmi důležitá jak struktura, tak věcná správnost. U některých učebnic je kvalita informací nižší, to je způsobeno stářím některých učebnic. Díky tomu mohou být některé informace neaktuální. Nejstarší učebnice byla z roku 1997. Polovina učebnic zeměpisu, které autorka hodnotila, má doložku MŠMT. Doložka MŠMT znamená, že učebnici schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a mohou se tedy používat ve výuce. Je důležité připomenout, že školy mohou používat také učebnice bez této doložky, a to dle zákona č. 561/2004 Sb. § 27. Tyto učebnice však nesmí být v rozporu s cíli stanovenými školským zákonem, vzdělávacími programy (RVP ZV) právními předpisy (ústava ČR). Učebnice také musí svojí strukturou a obsahem vyhovovat pedagogickým a didaktickým zásadám vzdělávání.

Všechny hodnocené učebnice anglického jazyka mají doložku MŠMT. Většina učebnic také splňuje požadavky RVP ZV. V řadě sledovaných učebnic jsou kvalitně zakomponovány mezipředmětové vazby, jak už s angličtinou, tak s ostatními předměty a také jsou graficky velmi atraktivní.

Druhá část hodnocení byla zaměřena na textovou strukturu a doplňující materiály. Valenta (1997) rozlišuje textové složky na základní textové složky a mimotextové složky. Autorka podrobněji nezkoumala základní složky jako je např. úvod, obsah apod. Spíše ji zajímala čistě struktura textu a doplňující materiály. Textové a mimotextové složky jsou podrobněji rozepsány v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2 – Textové a mimotextové složky

Textové složky
Základní textové složky
Teoreticko-poznávací texty
základní termíny, symboly a označení; klíčové pojmy; základní fakta jevů, procesů, událostí...; charakteristika základních zákonů a teorií...; závěry; resumé
Instrukčně praktické texty

činnosti nutné při osvojování učiva; pravidla uplatňování vědomostí; charakteristika metod poznání; výchovné obsahy spojené s demonstrováním, popisy úloh, cvičení, pokusů a situací nutných pro vyvození obecných pravidel; vymezení mravních a estetických norem; přehledy systematizující a integrující učivo; prvky zevšeobecňující opakování učiva
Doplňující text
dokumenty; čítankové materiály; úryvky z vědeckopopulární a umělecké literatury; umělecké opisy a vyprávění; výzvy; biografické a vědecké informace; statistické informace včetně tabulek; registry a seznamy
Vysvětlující text
úvod učebnice, kapitol či jednotlivých částí učebnice; poznámky a vysvětlivky; slovníky; abecedy; atlasy; komentáře k mapám, schémátům, plánům, diagramům, grafům; souhrnné tabulky vzorců, systémů, jednotek; přehledy norem; seznamy symbolů a zkratk
Mimotextové složky
Aparát organizace osvojování
návody; tabulky; vyznačení; cvičení; otázky a učební úlohy
Ilustrační materiál
Ilustrace předmětné, námětové, dokumentární, technické; mapy; diagramy; schémata; plány; rysy; instrukční ilustrace; grafiky; piktogramy (symboly)
Orientační aparát
předmluva; obsah; tiskové a barevné vyznačení; signály (nadpisy, podnadpisy, grafické a typografické značky, variace typů písma); věcné a jmenné rejstříky; bibliografie; nadpisy

Zdroj: Valenta (1997), upraveno autorkou (2017)

Ve třetí části rozebrala autorka otázky vztahující se k učivu Spojeného království. Otázky rozebírala podle klasifikace Jeřábek, Bílek (2010), která je uvedena na straně 13. U každé rozebírané učebnice jsou v tabulce vypsané všechny otázky, které se v učebnici týkaly Spojeného království (viz níže). Všechny použité učebnice jsou vypsané v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3 – Seznam použitých učebnic

ANDĚL, J., PEŠTOVÁ, J., SKOKAN, L. (1997): <i>Asie a Evropa</i> . 1. vydání, Prospektrum, Praha, 112 s.
HŮBELOVÁ, D., CHALUPA, P. (2009): <i>Zeměpis pro 8. ročník, 1. díl: Evropa</i> . 1. vydání, Nová Škola, Brno, 95 s.
JERÁBEK, M. (2006): <i>Zeměpis 8: učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia</i> . 1. vydání, Fraus, Plzeň, 128 s.
JERÁBEK, M., VILÍMEK, V. (2001): <i>Zeměpis světa 3</i> . 2. vydání, Česká geografická společnost, Praha, 62 s.
BETÁKOVÁ, L., DVOŘÁKOVÁ, K. (2007): <i>Angličtina 8: way to win: pro základní školy a víceletá gymnázia</i> . 1. vydání, Fraus, Plzeň, 112 s.
HARRIS, M., MOWER, D., SIKORZYŇSKA, A. (2007): <i>Challenges 1-2: student's book</i> . 1. vydání, Longman, 128 s.
HUTCHINSON, T. (2014): <i>Project učebnice 1-4</i> , 4. vydání, Oxford University Press, Oxford, 87 s.

Zdroj: autorka (2017)

5.1. Hodnocení učebnic zeměpisu

1. ANDĚL, J., PEŠTOVÁ, J., SKOKAN, L. (1997): *Asie a Evropa*. 1. vydání, **Prospektrum, Praha, 112 s.**

Učebnice nakladatelství **Prospektrum** je složena ze dvou částí, a to Asie a Evropa. Nejprve se podle učebnice probírá učivo Asie. Každá kapitola je uvedena nadpisem, pokud se jedná o kapitolu zahrnující větší celky, je uveden i podnadpis. Pod každým nadpisem je krátké povídání o tom, čím je daná oblast významná. Tento text slouží k uvedení žáků do celku a o zvýšení jejich zájmu o učivo. V záhlaví stránky je modrá lišta, která pro lepší orientaci obsahuje název probíraného celku. Učivo o Spojeném království je shrnuté na 1 straně a některé podstatné informace chybějí. Učebnice také používá zkrácený název Británie. Dle subjektivního pohledu autorky je učivo v této knize bráno velmi obecně. Učebnice nemá doložku MŠMT, ale dala by se ve výuce použít pro doplnění látky, protože obsahuje velké množství doplňujících grafů a tabulek.

Text učebnice je strukturován ve dvou sloupcích. Tato struktura se zejména vyplatí při vkládání mimotextového materiálu, kterého je v učebnici mnoho. Každý nadpis je v kapitálkách a podtržený. Pod každým nadpisem celku je krátká doplňující informace o daném celku. Podstatné informace jsou v textu vyznačeny tučným písmem. V učebnici se nachází mnoho map, doplňujících obrázků (vlajky států), grafů a tabulek. V učebnici jsou také použity specifické symboly, které mají usnadnit práci s učebnicí. Symboly mají tvar různých řešených glóbbů, které znamenají např. *Zopakuj si, co ses naučil!* či *Řešte ve skupinách!* apod.

V učebnici autorka vyhledala 30 otázek, které se alespoň částečně dotýkaly učiva Spojeného království. K otázkám byly řazeny i takové, které se vztahují na regionální geografii západní Evropy, do které Spojené království náleží (viz tabulka 4). Jak z tabulky č. 4, vyplývá, většina otázek je věnována sociální geografii a některé otázky jsou přímo navrženy na práci s atlasem. Větší množství otázek se zabývá polohou nebo charakterizací určitého celku. Většina otázek, dle klasifikace (Jeřábek, Bílek, 2010), patří do otevřených úloh se stručnou odpovědí. Otázky jsou v učebnici ve žlutě zvýrazněných rámečcích nebo přímo v textu.

Tabulka č. 4 – Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Asie a Evropa

Na politické mapě Evropy vyhledej monarchie. Dokážeš určit, která z nich je královstvím, která knížectvím, která velkovévodstvím?

Které evropské státy leží na ostrovech? Na kterých?
Pokus se říci, jak v minulosti evropské státy ovlivňovaly ostatní oblasti světa. Uveď příklady.
Ukaž na mapě v atlase státy západní Evropy. Které z nich leží na kontinentě a které na ostrovech? Jak se tyto ostrovy jmenují?
Vyhledej na mapě v atlase největší řeky západní Evropy.
V kterých zemích se hovoří románskými a v kterých germánskými jazyky?
Zjisti v atlase, které oblasti západní Evropy jsou nejhustěji osídlené. Porovnej osídlení s charakterem přírodních podmínek.
Vyhledej na mapě v atlase milionová města.
V jakých státech jsou ložiska černého uhlí, uranu a solí?
Znáš značky některých západoevropských výrobků?
Zhodnot' geografickou polohu zemí západní Evropy.
Charakterizuj podnebí států západní Evropy.
Zhodnot' význam západoevropských řek.
Co víš o nerostném bohatství států západní Evropy?
Jak závisí zaměření zemědělství na zeměpisné šířce a nadmořské výšce zemí západní Evropy? Jaká je jeho úroveň?
Popiš přírodní podmínky Britských ostrovů.
Ukaž na politické mapě světa bývalé britské kolonie.
Víš, které státy jsou členy britského společenství národů?
Vyhledej na mapě významná ložiska nerostných surovin.
Podle Geografických tabulek zjisti, jaké postavení ve světě má Británie v těžbě černého uhlí a ropy.
Ukaž všechna města uvedená v textu na hospodářské mapě v atlase. (Birmingham, Sheffield, Liverpool) Zjisti, v kterých částech Británie leží.
Co víš o hospodářství střední Anglie.
Jak souvisí zaměření britského zemědělství s polohou země?
Porovnej hospodářský význam jednotlivých částí Británie.
Ukaž na mapě nejstarší průmyslovou oblast světa. Pokuse se ji charakterizovat.
Co víš o Londýně?
Porovnej hospodářský význam zemí západní Evropy.
Které nerostné suroviny a kde těží země západní Evropy? K jakému účelu je používají?
Které oblasti západní Evropy bys chtěl navštívit? Proč?
Pokus se velmi stručně, ale výstižně charakterizovat jednotlivé státy západní Evropy.

Zdroj: Anděl, Peřtová, Skokan (1997), upraveno autorkou (2017)

Tabulka č. 5 – SWOT analýza učebnice *Asie a Evropa*

Silné stránky	Slabé stránky
velké množství otázek	chybí mezipředmětové vazby
tabulky, obrázky, doplňující informace	Není v souladu s RVP ZV
Příležitosti	Hrozby
zpracování systému otázek	některé informace jsou příliš generalizované

Zdroj: autorka (2017)

2. HŮBELOVÁ, D., CHALUPA, P. (2009): Zeměpis pro 8. ročník, 1. díl: Evropa. 1. vydání, Nová Škola, Brno, 95 s.

Učebnice **Nové školy** je více zaměřena na mezipředmětové vazby. Na okrajových lištách každé stránky jsou ve zkratkách uvedeny mezipředmětové vazby s ostatními předměty (D, Čj apod.), díky čemuž si žáci mohou učivo zařadit do širšího kontextu. Zápatí stránek je také zaměřeno na mezipředmětové vazby s anglickým a německým jazykem skrze malý slovník. Dále jsou v zápatí stránek uvedeny dějepisné souvislosti včetně odkazů na učebnici Dějepisu (Čapka, Vykoupil, 2011). Na začátku každé kapitoly, týkající se jednotlivých států, jsou bodově zapsány hlavní informace. Učebnice je také zaměřena na opakování a nachází se v ní velké množství otázek. Na konci učebnice je charakteristika vyučovacího předmětu zeměpis spolu s klíčovými kompetencemi, učivo a očekávané výstupy. Na konci se nachází rovněž klíč k úlohám. Co se týče učiva o Spojeném království je množství informací, dle subjektivního pohledu autorky, přijatelné. Jsou vyzdvihnuty všechny důležité informace a učebnice tvořena v souladu s RVP ZV. Oficiální název státu (Spojené království Velké Británie a Severního Irska) je pouze připomenut. Jinak je v učebnici používán neoficiální název Velká Británie.

V souvislém textu učebnice jsou vždy tučně vyznačeny důležité termíny a pojmy, které by si žáci měli zapamatovat. Doplnující informace týkající se mezipředmětových vazeb jsou napsány kurzívou, otázky a úkoly jsou pouze menším písmem. Učebnice je bohatě doplněna obrázky a mapami, které doplňují učivo. V učebnici jsou také použity speciální symboly, jako je například sova (úkoly opakovací a uvádějící do souvislostí probrané učivo), globus (práce s mapou), PT (průřezová témata) apod.

V učebnici se nachází velké množství otázek a úkolů. Na začátku celé učebnice je pro žáky připraveno opakování znalostí 7. ročníku. Opakování jsou umístěna po každém větším probraném celku a na konci učebnice se nachází shrnující velké opakování. V každé kapitole jsou do textu přidány otázky, které se týkají učiva nebo jej doplňují.

V učebnici autorka našla 21 otázek a úkolů týkajících se Spojeného království viz Tabulka 6. Tyto úlohy jsou také zaměřené především na sociální geografii. Několik otázek (6) se dle klasifikace (Jeřábek, Bílek, 2010) řadí do úloh s výběrem odpovědi, kde je jedna odpověď správná. Jedna otázka je doplňovací (patří do otevřených úloh se stručnou odpovědí), žáci mají doplnit 4 pojmy týkající se kultury a tradic Spojeného království. Také jedna úloha patří do úloh širokých otevřených a zbylé jsou otevřené úlohy se stručnou odpovědí (konkrétněji produkční).

Tabulka č. 6 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku v učebnici Zeměpis 1. díl, Evropa

Vzpomeňte si na druhy výrobků, které se k nám dovážejí ze západní Evropy.
Který jazyk je nejrozšířenější na světě? Zdůvodněte proč.
K jakému úmoří patří významné řeky Velké Británie?
Na základě znalostí ze 7. ročníku jmenujte některé státy, které jsou členy Britského společenství.
Které zemědělské plodiny se v Británii pěstují?
Která oblast je intenzivně využívána k chovu ovcí?
Ukažte na mapě ve školním atlasu a запиšte, ve kterých městech jsou soustředěna hlavní průmyslová odvětví: strojírenský, petrochemický průmysl.
Ve kterém odvětví průmyslu se nejdříve projevila průmyslová revoluce?
Zjistěte značky britských mobilů a letadel.
V anglickém Liverpoolu vznikla proslulá skupina The Beatles. Aktivní byla v letech 1960-1970, její hudba se však dodnes hraje a je oblíbená po celém světě. Vzpomenete si alespoň na jednu jejich píseň?
Velká Británie a její obyvatelé si zachovali z minulosti celou řadu tradic: Zkuste doplnit: 1. V Británii dodnes jezdí řidiči po ..... straně vozovky. 2. Jedny z užívaných jednotek míry jsou např. .... 3. Ve Skotsku jsou tradičním hudebním nástrojem..... 4. Skotským tradičním oblečením pro muže je .....
Velká Británie je tvořena těmito zeměmi:
Podnebí Velké Británie je? A) vnitrozemské b) oceánské c) subarktické
Podmořský železniční Eurotunel spojuje: a) Velkou Británii a Nizozemí b) Velkou Británii s Irskem c) Velkou Británii s Francií
Heathrow je: a) Město ve Velké Británii b) přístav v Londýně c) letiště v Londýně
Srovnaj podmínky pro zemědělství ve Francii a Velké Británii.
Poznej stát: katolíci – dešť a mlhy – královna – Temže
obrázek Tower Bridge: Víte, jak se nazývá jeden z nejznámějších mostů Evropy? Ve kterém městě se nachází?
Oblast s největší hustotou obyvatel je: a) jih Velké Británie, Benelux, Porýní – Porúří, sever Itálie b) severní, východní Evropa a jih Itálie c) ostrovy ve Středozezemním moři
Největším ostrovem Evropy je: a) Grónsko b) Velká Británie c) Island
Do skupiny nejvyspělejších zemí světa patří tyto evropské státy: a) Velká Británie, Německo, Francie a Norsko b) Velká Británie, Německo, Francie a Itálie c) Německo, Francie, Španělsko a Itálie

Zdroj: Hübelová, Chalupa, (2009), upraveno autorkou (2017)

Tabulka č. 7- SWOT analýza učebnice Zeměpis 1. díl, Evropa

Silné stránky	Slabé stránky
hezky zpracovaná učebnice	učebnice je jen na 1. pololetí
doložka MŠMT	
v souladu s RVP	
úvodní informace o státech	
Příležitosti	Hrozby
velké množství otázek a úloh	žáci by mohlo odradit množství informací

mezipředmětové vazby	
slovníček	

Zdroj: autorka (2017)

3. JEŘÁBEK, M. (2006): Zeměpis 8: učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vydání, Fraus, Plzeň, 128 s.

Učebnice nakladatelství **Fraus** obsahuje na každé straně modrou lištu s rozšiřujícími otázkami, úkoly a informacemi. Mimo rozšiřujícího učiva, zahrnují tyto lišty také informace o mezipředmětových vazbách. V této učebnici pouze některé nadpisy obsahují krátké povídání pro žáky, které by žáky více zapojilo do tématu. Podle subjektivního názoru autorky jsou zde některé informace příliš shrnuté. I přes menší množství informací je v učebnici vše důležité popsáno. Některé žáky také může motivovat menší množství učiva. Autorka také oceňuje krátký odstavec o Britských ostrovech v přírodních poměrech Evropy. Učebnice splňuje požadavky RVP ZV a má také doložku MŠMT.

Učebnice je celá laděná do modra. Hlavní nadpisy a podnadpisy jsou modré, tak jako některé otázky a úkoly. Popisky u obrázků a otázky v textu jsou psané kurzívou. Některé informace jsou tučně zvýrazněny. Text učebnice je doplněn mnoha obrázky, mapami a grafy. U každého státu je vyobrazena jeho vlajka. Učebnice také používá specifické symboly, které jsou také laděny do modra. Například modré kladívko označuje *praktický úkol*, šipka *zajímavost*, brýle *zamysli se!* apod. Na konci každé kapitoly je krátké shrnutí učiva a pod ním část věnovaná otázkám a úkolům,

Jak už bylo zmíněno, otázky v učebnici jsou buď v textu, nebo na krajní liště. Na začátku učebnice je krátké opakování vědomostí ze 7. ročníku. Autorka našla celkem 20 otázek týkajících se Spojeného království (viz tabulka č. 8). Z těchto otázek, jsou 3 přímo zaměřené na práci s atlasem. Minimum z otázek je zaměřeno na fyzickou geografii, většina se týká sociální geografie. V této učebnici se nachází více otevřených širokých úloh než v ostatních učebnicích a to 8. Zbylé jsou otevřené úlohy se stručnou odpovědí (Jeřábek, Bílek, 2010).

Tabulka č. 8 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Zeměpis 8

V atlasu anglických dějin vyhledejte příklady některých britských a francouzských kolonií. Jsou některé ve správě těchto zemí dodnes?
Podle školního atlasu zjistěte, které národy západní Evropy náležejí do románské a které do germánské jazykové skupiny.

Který jazyk byste měli znát, abyste se domluvili ve všech zemích západní Evropy? Pokuste se o vysvětlení.
Které územní celky tvoří Británii?
Víš, že je obyvatelstvo USA, Kanady, Austrálie a Nového Zélandu převážně evropského původu?
Jak se jmenují nejznámější britské univerzity? Zjisti, zda jsou starší než naše Univerzita Karlova.
Nejstarší průmyslovou oblastí je střední Anglie. Najděte v atlasu její nejvýznamnější města. Který průmysl je v nich zastoupen?
Co se vám vybaví, když se řekne Británie? Které další obrázky byste sem zařadili?
Zjisti, které státy zahrnuje společenství Commonwealth.
Británie je v současné době největším exportérem kapitálu. Co to znamená?
Populární skupina Beatles vznikla v anglickém Liverpoolu. Jak se jmenovali její členové?
V Anglii se zrodil nejpopulárnější sport na světě. Uveď který. Které další sporty odtud pocházejí?
Západoevropské země ovlivňovali dění v různých státech světa. Uveďte důkazy pro toto tvrzení.
Určete, kdy je vhodné použít název Anglie, kdy Británie a v jaké souvislosti Velká Británie.
Které státy západní Evropy prosazovaly evropskou integraci?
Podívejte se na mapě na pobřeží Skotska a Walesu. Najdete souvislost se Skandinávskou oblastí? Jak pobřeží vzniklo?
Ukažte na mapě nejvyšší horu Britských ostrovů a porovnejte její nadmořskou výšku se Sněžkou.
Počasí se na Britských ostrovech výrazně liší od našeho. Pokuste se ho charakterizovat.
Proč byly vykáceny lesy na Britských ostrovech? K čemu člověk potřeboval takové množství dřeva?
Proč je deštník nezbytnou výbavou obyvatel Britských ostrovů?

Zdroj: Jeřábek (2006), upraveno autorkou (2017)

Tabulka č. 9 – SWOT analýza učebnice Zeměpis 8

Silné stránky	Slabé stránky
doložka MŠMT	málo informací o některých státech
v souladu s RVP	
mapa probírané oblasti na horním rohu stránek	
Příležitosti	Hrozby
velké množství otevřených otázek a úloh	větší náročnost přípravy pro učitele – musí dohledávat informace
modrá lišta s doplňujícími otázkami	

Zdroj: autorka (2017)

4. JEŘÁBEK, M., VILÍMEK, V. (2001): Zeměpis světa 3. 2. vydání, Česká geografická společnost, Praha, 62 s.

Učebnice nakladatelství **Česká geografická společnost (ČGS)** se trochu liší od ostatních učebnic uspořádáním textu, který je ve 3 sloupcích. Každá kapitola obsahuje krátký úvod, většinou úryvek z knihy nebo cestopisu napsaný kurzívou. Některé části textu jsou barevně odlišeny. Žluté části textu jsou zaměřeny na zajímavé oblasti nebo události a slouží k zvýšení zájmu žáků. Šedé části textu slouží jako doplňující informace a zahrnují mezipředmětové vazby zejména s dějepisem. V učebnici je také kladen velký důraz na opakování. Na konci učebnic se pak nachází přehled zemí se základními geografickými informacemi o státech. Množství textových částí je větší než ostatních zkoumaných učebnicích. Obsahově tato učebnice splňuje požadavky RVP ZV.

V textu jsou tučně zvýrazněny pojmy, které by si žáci měli zapamatovat a konkrétně v učivu o Spojeném království jsou některé názvy transkribovány. U každé kapitoly týkající se regionální geografie je v levém horním rohu malá mapa, která zobrazuje území, o kterém se mluví. Text je doplněn o mnoho obrázků, map a grafů, u kterých jsou uvedené spojitosti s učivem.

V této učebnici se nacházelo nejméně otázek, které zahrnovaly nebo zkoumaly Spojené království. Na konci každé kapitoly se nachází několik otázek s nadpisem *Zopakujme si!* A je následován otázkami a úkoly. Otázek autorka našla 10. Jak tomu bylo u předchozích učebnic, tak i v této převládají sociogeografické otázky. Skladba otázek, dle metodiky Jeřábek, Bílek (2010), je zajímavější než u předešlých učebnic (viz tabulka č. 10). V této učebnici se vyskytuje jedna přiřazovací úloha. Také je zde druh přiřazovací úlohy, kde žáci musí k pojmům přiřadit správně metropoli. Jedna úloha je s výběrem odpovědi, kde je několikanásobná správná odpověď. Dále jsou 3 otázky, které patří pod otevřené široké úlohy a zbytek patří pod úlohy se stručnou odpovědí.

Tabulka č. 10 - otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku v učebnici Zeměpis světa 3

Čím se vyznačuje oceánické podnebí a kde jinde se s ním setkáme?
Angličtina je dnes hlavním světovým jazykem. Vyjmenujte některé země, kde je úředním jazykem.
Jaké objevy a události jsou spjaty s průmyslovou revolucí, která v polovině 19. století začala právě v Anglii?
Jaký je rozdíl mezi Irskem a Severním Irskem a Anglií a Británií?

Podle mapy v atlase popište povrch Skotska a Severního Irsku.
Z následujících slov vyberte správné spojení, označující známou londýnskou budovu se zvonem (první část vybírejte pod písmenem a) druhou pod b)). A) BUS BUM BUG BUG B) SAN SEN BEN GEN
Najděte na mapě největší přístavy Britských ostrovů
Nejužší místo průlivu La Manche mezi francouzským Calais a anglickým Doverem má jen 30 km. Překonávají jej dokonce dálkoví plavci a jsou mezi nimi i Češi. Znáte některé?
Vyjmenujte hlavní odvětví a oblasti průmyslu Británie.
Proč nevznikly na Britských ostrovech stepi?
Ke kterým Evropským metropolím patří tato místa: a) Buckinghamský palác, hrad Tower, Hyde Park b) Koloseum, Forum Romanum, Andělský hrad c) Eiffelova věž, univerzita Sorbonna Vítězný oblouk
Londýnskou čtvrť City, kterou vidíte na obrázku, charakterizuje (vyberte správné pojmy): moderní výstavba - sportoviště - bankovníctví - říční doprava - tržiště - peněžní burzy

Zdroj: Jeřábek, Vilímek, (2001), upraveno autorkou (2017)

Tabulka č. 11 – SWOT analýza učebnice Zeměpis světa 3

Silné stránky	Slabé stránky
v souladu s RVP	málo otázek a úkolů
mapa v levém horním rohu	
kvalitní mimotextové složky	
Příležitosti	Hrozby
přehled zemí na konci učebnice	velké množství textu může žáky odradit od učení

Zdroj: autorka (2017)

5.2. Hodnocení učebnic anglického jazyka

Učebnice anglického jazyka byly rozebírány stejně jako učebnice zeměpisu. Autorka se z vybraných učebnic snažila vybrat všechny otázky a úkoly zabývající se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku jak v anglickém, tak i v českém jazyce.

1. BETÁKOVÁ, L., DVOŘÁKOVÁ, K. (2007): Angličtina 8: way to win: pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vydání, Fraus, Plzeň, 112 s.

Učebnice way to win nakladatelství Fraus je také velmi zdařilá. První stránka každé lekce je hezky barevně řešena. V rámečku s názvem: *Co se naučíte* jsou v češtině shrnuté poznatky a dovednosti, které se žáci v kapitole naučí. Jak u učebnici zeměpisu od Frause, tak i v této učebnici je na okrajích stránky pruh, který je určen pro doplňující otázky a úkoly. Tyto

otázky jsou většinou v češtině a autorka vyzorovala, že některé jsou zaměřené na mezipředmětové vazby např. se zeměpisem a dějepisem. Každá lekce je ukončena slovníčkem, česky vysvětlenou gramatikou a mým portfoliem, které říká, co se žák v lekci naučil. Co se týče Spojeného království, tak se v učebnici se nachází dost informací, a to především o Londýně, kterému je věnovaná celá kapitola. V dalších kapitolách je množství článků, cvičení a obrázků, které se tématu také věnují. Několik lekcí je také věnováno USA. Konec učebnice je věnován čtení.

Jak už tomu bylo u učebnice zeměpisu, tak i tato učebnice je laděná do modra. Nadpisy lekcí jsou na každé straně v modrém pruhu. Popisky cvičení jsou černé s modrými instrukcemi. V učebnici se používají specifické symboly jako ucho (poslech), kniha (čtení), @ (internet) apod. V učebnici se nachází mnoho obrázků a map, a to nejen map států ale i například mapou britského metra.

Otázky, úkoly a cvičení v této učebnici jsou buď v českém, nebo anglickém jazyce (viz tabulka č. 12). V učebnici se nachází přiřazovací úlohy, otevřené úlohy se stručnou odpovědí, úlohy s výběrem odpovědi, dichotomické úlohy apod. Následující tabulka zobrazuje všechny úlohy, které se dle autorky týkají Spojeného království. Některé tyto otázky použila autorka ve svém testování. Výhodou těchto otázek bylo, že se většinou netýkaly žádného článku, takže je autorka mohla použít samostatně. Většina otázek je zaměřená na sociální geografii. Autorku překvapilo, jak moc je u některých otázek zapojen zeměpis. Některé otázky přímo vyžadují práci s mapou. Jak tomu bylo i u jiných učebnic, i v této převládají úlohy se stručnou odpovědí. Jedna úloha patří do úlohy s výběrem odpovědi, kde je jen jedna odpověď správná.

Tabulka č. 12 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Angličtina 8

Co je to BBC?
Jak zní oficiální název země, kterou vidíš na mapě? (Spojené království)
Megan a její otec se stěhovali z vesnice poblíž Banguru ve Walesu do Londýna. Zjisti podle mapy, jaká je vzdálenost mezi těmito městy v kilometrech. Dokázal bys jí také vyjádřit v mílích?
Vypiš všechna města, která se objevila na této straně, a urči, zda-li se nacházejí ve Walesu nebo Anglii.
Jaký je oficiální titul nejstaršího syna anglického panovníka a dědice trůnu? Jak se jmenuje současný držitel tohoto titulu a jeho rodiče?
Co je to Snowdonia?
Jak se jmenuje nejvyšší hora Walesu a jakou má nadmořskou výšku? Je to nejvyšší hora Velké Británie?
Zjisti přibližný počet obyvatel Walesu. Jakým dalším jazykem kromě angličtiny někteří jeho obyvatelé hovoří?

Ve Velké Británii leží město jménem Rugby. Nachází se ve Walesu? Zjisti podle mapy.
Vyhledej na internetu, čím je známé město Holy Head.
Která část Walesu je zobrazena na této mapce?
Která z následujících měst neleží ve Skotsku: Manchester, Glasgow, Edinburgh nebo Aberdeen?
Ve Skotsku i u nás je oblíbený jeden lidový hudební nástroj, který to je?
Ve kterých zemích světa se nacházejí nejvýznamnější naleziště ropy?
Have you ever seen pictures of London?
Do you know any famous sights?
Look at the brochure on the left and the map. Where do the Thames River Tours start?
Po jaké historické události je pojmenováno Trafalgarské náměstí?
Jakou roli při ní sehrál admirál Nelson? Zjisti, jestli je v londýnském voskovém muzeu vystavena také figurína Admirála Nelsona.
Zjisti, jaká významná budova stojí na Trafalgarském náměstí.
Na mapce metra najdi jméno jedné londýnské čtvrti, po které je pojmenovaný významný tenisový turnaj.
Hyde Park je jedním z nejznámějších, a i největších parků v Londýně, kde najdete tzv Speaker's corner. Co je to?
Kterou z následujících divadelních her nenapsal William Shakespeare: Sen noci svatojánské, Lakomec, Hamlet, Othello
Čím je významný Greenwich?
Jak se jmenuje nejznámější londýnský obchodní dům?

Zdroj: Betáková, Dvořáková (2007), upraveno autorkou (2017)

Tabulka č. 13 – SWOT analýza učebnice Angličtina 8

Silné stránky	Slabé stránky
doplňující úlohy	
vzhledově atraktivní	
důraz na mezipředmětové vazby	
Příležitosti	Hrozby
úlohy zaměřené na práci s atlasem	
reálie anglicky mluvících zemí	

Zdroj: autorka (2017)

2. HARRIS, M., MOWER, D., SIKORZYŃSKA, A. (2007): Challenges 1-2: student's book. 1. vydání, Longman, 128 s.

Učebnice Challenges nakladatelství Longman se liší tím, že je gymnázium používá 1,5 roku místo obvyklého 1 roku. Tím pádem jsou učebnice i obsáhlejší co se týče gramatiky, slovíček, psaní apod. Na začátku učebnice je kapitola nazvaná *Get ready*. Tato kapitola je zaměřená na studenta s tématy jako *You, Your classroom* apod. Tato kapitola je v učebnici č. 1.

V navazující učebnici se úvodní kapitola jmenuje *Back to school*. Následují kapitoly s obvyklým řazením lekcí (1-10). Každá lekce je poté rozdělena do 5–6 částí. Lekce začíná podkapitolou s názvem *Get ready*, která slouží jako úvod kapitoly. Také je zde anglicky napsáno, co se žák v kapitole naučí. Následují podkapitoly věnující se konkrétním tématům. V některých kapitolách je i část nazvaná *Across Cultures*, která se věnuje kulturním tématům, jaké je například pomáhání lidem nebo také jiným kulturám (UK, Irsko apod.). Na konci kapitoly je *Student's corner*, kde se shrnuje probírané učivo formou cvičení. Jednotlivá cvičení jsou pak označena podle toho, čím se zabývají např. *Warm-up, Grammar, Reading, Listening Practise* apod. Spojené království je v učebnicích připomenuto v několika krátkých článkách, mapách, cvičeních a otázkách.

Jako u všech učebnic anglického jazyka i tyto vypadají velice atraktivně. Učebnice jsou velmi barevné, doplněné mnoha obrázky. Názvy kapitol, v horních částech stránek, jsou laděny do bíla, podkapitoly do oranžova a červená. Názvy cvičení jsou tmavě fialové a instrukce jsou klasicky černé. Text je doplněn mnoha obrázky vztahujícími se k probíraným tématům. Některé články jsou barevně zakomponované k obrázkům stejně tak jako některá cvičení.

Při vyhledávání otázek našla autorka opět téměř všechny druhy úloh dle klasifikace (Jeřábek, Bílek, 2010). Jak už vyplývá z tabulky, v těchto 2 učebnicích se nenacházelo velké množství otázek zaměřených na Spojené království (viz tabulka č. 14). Jedna úloha, skládající se z 6 vět, patří mezi tzv. dichotomické úlohy. V tomto případě mají žáci rozhodnout, zda vybrané věty jsou pravdivé nebo lživé. 2 úlohy patří mezi přiřazovací úlohy. Nejvíce úloh (12) patří do úloh s výběrem odpovědi v tomto případě s jednou správnou odpovědí. Zbytek odpovědí patří do otevřených úloh se stručnou odpovědí. Úlohy jsou také zaměřené na sociální geografii.

Tabulka č. 14 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku v učebnici Challenges 1-2

Read the text again. Are these sentences true (T) or false (F)?
1. Ice hockey teams have got twenty players.
2. Brazil is the top football country in the world.
3. Modern football is from the UK.
4. The UK has one national team.
5. Basketball players are short.
6. Kosen Sultan is from Lithuania.
Listen to a British weather report. Match the places with the weather.
1. Scotland, 2. North East, 3. North West, 4. Wales, 5. Midlands, 6. South East

a) cold, rainy and windy b) foggy and wet c) cold, snowy and icy d) warm and rainy e) hot and sunny f) warm but cloudy
Look at the photo of The Beatles. What do you know about them?
1. What were their names?
2. Where were they from?
3. When did they play music?
Answer these questions about The Beatles.
1. Who were the singers of the group?
2. Who was the drummer?
3. Who were the songwriters?
4. Who was the producer?
5. Why were The Beatles a good team?
Look at the map. Complete the questions with these words. (who/how many/what/where/how old)
1. .... countries are in the United Kingdom? a) three b) four c) five d) six
2. .... is Cardiff? a) in England b) in Northern Ireland c) in Scotland d) in Wales
3. .... is the capital of Scotland? a) London b) Cardiff c) Edinburgh d) Belfast
4. .... is the man on the map of England? a) Winston Churchill b) Charles Darwin c) William Shakespeare d) Tony Blair
5. .... is the city of London? a) 1,000 years old b) 500 years old c) 2,000 years old d) 200 years old
Work in pairs. Do the quiz about London.
1. The Roman name for London was .... a) Anglium b) Capitalum c) Londinium
2. The river in London is called .... a) Danube b) Thames c) Rhine
3. In the photo, you can see .... a) Big Ben b) Hyde Park c) Tower Bridge
4. Londoners call the London underground the railway .... a) the metro b) the snake c) the tube
5. The queen lives in .... a) Buckingham Palace b) Downing street c) Trafalgar square
6. .... is not a London football team. a) Arsenal b) Chelsea c) Everton
7. The London Olympics are in .... a) 2008 b) 2010 c) 2012
Look at the photos and match them with the sentences.
1. London has got the biggest Chinatown in Europe.
2. There are restaurants from over 70 countries in London.
3. Nearly a quarter of the people in London are from outside the UK.
Find out about the Loch Ness Monster. Do you believe "Nessie" exists?

Zdroj: Harris, Mower, Sikorzyńska (2007), upraveno autorkou (2017)

Tabulka č. 15 - SWOT analýza učebnic Challenges 1-2

Silné stránky	Slabé stránky
menší finanční zátěž pro školy -2 učebnice na 3 roky	velké množství učiva
vzhledově atraktivní	
Příležitosti	Hrozby
zajímavá probíraná témata	minimum mezipředmětových vazeb

Zdroj: autorka (2017)

3. HUTCHINSON, T. (2014): Project učebnice 1-4, 4. vydání, Oxford University Press, Oxford, 87 s.

Na základní škole v Kosově Hoře žáci 8. třídy probrali 4 učebnice nakladatelství Oxford University Press. Tyto učebnice, s doložkou MŠMT, používají žáci od 5. třídy. Podle autorky je učebnice moc hezky zpracovaná. Každá kapitola je zaměřena na určité téma (Animals, The future, Holidays, Experiences apod.). Tyto kapitoly jsou dále děleny na 4 podkapitoly (A-D), které se zabývají různými tématy souvisejícími s probíranou kapitolou. Například v kapitole Holidays jsou podkapitoly *Where were you last weekend*, *Our holiday*, *Holiday problems a Mut's holiday*. V podkapitolách jsou označeny celky, na které jsou cvičení zaměřené – *Vocabulary*, *Comprehension*, *Grammar*, *Reading*, *Writing a Speaking*. Po 4 podkapitolách následuje část s názvem *Culture*. Jsou zde články zaměřené především na Spojené království. Probírají se zde témata jako *Festivals*, *The weather in Britain*, *Transport* apod. Většina otázek a úkolů týkající se Spojeného království se nachází v této části. Informací není tolik, ale postačí, k utvoření žákovy představy o určitých tématech. Následující část se jmenuje *English Across the Curriculum* a je zaměřená na mezipředmětové vazby. Pomocí krátkých článků v angličtině se zde rozebírají témata zeměpisná, historická, biologická apod. Následující část kapitoly nese název *Revision* a slouží k zopakování naučených slovíček a gramatiky. Poslední část kapitoly se nazývá *Your Project* zaměřená na tvorbu projektů na různá témata. Tato část je také doplněna písní. Na konci učebnice je kapitola zaměřená na výslovnost. U každé kapitoly je vybráno několik slov nebo znaků, které jsou zde transkribovány. Konec učebnice je věnován čtení, jsou zde krátké články, pohádky a bajky ke každé kapitole doplněné otázkami.

Celá učebnice je vzhledově velmi atraktivní a barevná. Číslo lekcí jsou buď v tmavě modrých rámečcích (nadpisy kapitol a větších částí) nebo světle modrých rámečcích (podkapitoly). Nadpisy jsou ohraničené barevnými rámečky podle toho, do jaké části učiva patří (Grammar, Vocabulary ...). Zvláštní symboly jsou užívané hlavně u poslechů, které jsou reprezentovány sluchátky v různých barvách. Instrukce u každého cvičení jsou tučně vtištěné. Učebnice je doplněna mnoha obrázky.

V učebnici se nachází mnoho cvičení a otázek. Často se jedná o otázky spojené s článkem, obrázky nebo mapou. V učebnici jako takové, se nacházejí téměř všechny druhy úloh dle klasifikace (viz tabulka č. 16). Konkrétněji úlohy na Spojené království jsou, jak už bylo zmíněno výše, zaměřené na práci s textem. V učebnici se také nachází mapa Spojeného království, u které jsou v krátkých textech vynechána slova. Tyto krátké texty pak dávají potřebné informace k otevřeným úlohám se stručnou odpovědí pod mapou. Jak je možné vidět

v tabulce. Tak většina otázek by se dala zařadit do úloh se stručnou odpovědí. Nachází se zde i několik úloh dichotomických, ve kterých mají žáci označit, zda je tvrzení pravda či nepravda. V učebnicích jsou také 4 přiřazovací úlohy a 4 úlohy s výběrem odpovědi, konkrétně s jednou správnou odpovědí. Otázky jsou převážně zaměřeny na sociální geografii.

Tabulka č. 16 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Project 1-4

What's your address?
Look at the pictures. Do you know anything about these places?
Read and listen to the texts. Copy and complete chart. (10 Downing Street, 221 b Bakers Street, Abbey Road, Penny Lane)
Schools in England and Wales
Read and listen to the information about schools in England and Wales. Look at the chart and answer the questions.
1. How old are pupils in: Year 1? Year 6? Year 9?
2. How many years ate they at primary school?
3. How many years ate they in the sixth form?
4. Are pupils at school on Saturday?
5. Where do pupils have lunch?
An English town
Read and listen to the text. Match the places to the parts of the town. A) The Pantiles. Calverley Grounds, the Precinct B) the shopping centre, a market, an ice rink
Are the statements true or false?
1. Tunbridge Wells is in London.
2. It's famous for its old castle.
3. The pantiles is the old part of the town.
4. There's a post office in the Precinct.
5. Tunbridfe Wells hasn't got a museum.
6. You can také a train to the coast from Tunbridge Wells.
7. A lot of people from Tunbridge Wellswork in London.
8. You can go swimming in Calverley Grounds.
People
Find the names of six English-speaking countries in the texts
Festivals
Read the text <i>A typical year in Britain</i> . Answer the questions.
1. How many weeks' holiday do British schoolchildren have?
2. Which holiday is the longest?
3. How long are holidays in February and October?
4. How many terms are there in the school year?
Animals in Britain
Find all the names of the animals in the text. Give examples of these animals from your list.

1. common pets
2. wild animals that live in Britain
3. wild animals that you can't see there
4. animals from other countries that live wild in Britain
5. animals that people try to protect
6. animals that a lot of people feed
7. animals that can be pests
Holidays
Read and listen to the text. Match these topics to the correct paragraphs.
· winter holidays, summer holidays in Britain, holiday times, visitors to Britain, summer holidays abroad
Find these places in the text. Make a list.
1. popular places for families in Britain
2. countries that British people go to
3. popular places for visitors to Britain
British meals and mealtimes
Read and listen to the text. Are the statements true or false or doesn't it say?
1. Most people in Britain eat a big breakfast every morning.
2. People often have grapefruit for breakfast.
3. People normally have lunch at three o'clock.
4. Most children take a packed lunch to school.
5. People usually have dinner in the evening.
6. Most people eat breakfast in the kitchen.
7. Some people call their evening meal "tea".
Answer the questions.
1. What is UK short for?
2. Which part of Ireland is in the UK?
3. How high is Ben Nevis?
4. Why is Loch Ness famous?
5. Which river does Tower Bridge cross?
6. How long is the Channel Tunnel?
7. What is the sea between Wales and Ireland called?
8. Which sea is Edinburgh near?
The weather in Britain
Read and listen to the text. Are the statements true, false or doesn't it say?
1. Most people in Britain like wet weather.
2. All parts of Britain get a lot of rain.
3. New York is sunnier than London.
4. The west of Britain is wetter than the east.
5. The east is always warmer than the west.
6. It often rains in April.
7. The north of Scotland has very long summer days.
8. Hurricanes are common in Britain in the autumn.

9. It never snows in Britain.
Films
Answer the questions.
1. What was the first James Bond film?
2. How many actors played James Bond before Daniel Craig?
3. Why is Sherlock Holmes described as "the most famous detective in the world"?
4. Who is the bad character in the Harry Potter films?
5. What are Wallace and Gromit made of?
6. How many Oscars did Nick Park win with the Wallace and Gromit films?
Transport
Read and listen to the text. Look at the pictures. What are these things?
the M25, Waterloo, Eurostar, the Tube, a double-decker, Heathrow
Are the statements true or false, or doesn't it say?
1. Cars in Ireland travel on the right.
2. Drivers pay to use five motorways in Britain.
3. Distances on signs are in miles.
4. Waterloo is the central station for London.
5. London buses are red.
6. Trains from St Pancras go to France.
7. London has got two airports.
8. Frankfurt is busier than Heathrow.
9. London will have a new airport in ten years' time.
Britain
Read and listen to the text and look at the map. Match names, dates and cities to the correct country: Scotland, Wales or Ireland.
James, Edward, Elizabeth, the 1920s, 1603, the 13th century, Cardiff, Belfast, Edinburgh, Dublin
What happened on the dates?
Heroes and heroines
Read and listen to the text. Match the names to the descriptions.
1. Horatio Nelson, Boudicca, John Lennon, I K Brunel, J M W Turner, Charles Dickens, Lord Ashton
2. a pop star, a writer, an admiral, a factory owner, a queen, a painter, an engineer
Which person is connected to these places? Why?
Lancaster, Margate, Bristol, Trafalgar Square, Liverpool, Portsmouth
What two queens are mentioned?
The story of England
Match the names to the correct sentence endings.
Claudius, Hadrian, Alfred, Harold, William
1. was the first king of England.
2. made Britain part of the Roman Empire.
3. won the Battle of Hastings.
4. built a wall across the north of Britain.

5. was the last Anglo-Saxon king.
Read and listen to the text again. Answer the questions.
1. Who were the first people to live in Britain?
2. What did the Romans call Britain?
3. Why did the Romans leave?
4. What do these names mean? England, Normandy
5. Why does the story end in 1066?
Robin Hood
Read and listen. Choose the correct answer.
1. What was Robin Hood? a) a king b) a knight c) a farmer d) an outlaw
2. Why is he a hero? a) he made Britain free b) he helped poor people c) he killed a dragon d) he defended Britain
3. Who did he fight against? a) the Earl of Huntington b) the Merry Men c) the Sheriff of Nottingham d) the King of France
4. What weapon did he use? a) a sword b) a bow c) a gun d) a spear

Zdroj: Hutchinson (2014), upraveno autorkou (2017)

Tabulka č. 17 - SWOT analýza učebnic Project 1-4

Silné stránky	Slabé stránky
rozdělení kapitol	
označení jednotlivých celků (speaking, writing)	
Příležitosti	Hrozby
další využití mezipředmětových vazeb	hodně úkolů, ne všechny se stihnou
část Culture zaměřená na Spojené království	

Zdroj: autorka (2017)

6. Přístupy k výuce regionální geografie

Tato kapitola se zabývá přístupy k výuce regionální geografie v současnosti. Dále jsou do kapitoly zahrnuty popisy výuky a výukových metod použitých na Gymnáziu v Sedlčanech a ZŠ Kosova Hora. Také jsou zde krátce shrnuty názory učitelů na výuku regionální geografie.

6.1. Výuka regionální geografie

Podle Šupka, Hofmann, Matoušek, (1994) prolíná celé vyučování zeměpisu na základní škole tzv. regionální princip. Cílem tohoto principu je bližší poznání místní krajiny a následné srovnávání se vzdálenými krajinami. To pak žáky vede k lepšímu pochopení mnoha geografických zákonitostí, jevů a vztahů.

Bičík, Havlíček (2010) říkají, že regionální geografie se stále na většině základních školy vyučuje pouhým systematickým popisem zemí a kontinentů. Do tohoto popisu patří zejména fyzickogeografická, politická a hospodářská charakteristika. Důležité však je, abychom si ujasnili, jaké vědomosti od žáka budeme vyžadovat. Musíme také brát v potaz to, jestli mu pouze suché, naučené pojmy budou v dnešním světě k užítku. Většina těchto informací se v dnešní době dá okamžitě a bez problémů vyhledat a žáci si to moc dobře uvědomují. Největší zájem žáků by proto měl být zaměřen především o propojenost jednotlivých pojmů, vztahy mezi nimi a vyvozování různých souvislostí.

Bičík, Havlíček (2010) přišli s několika skutečностями, které bychom měli brát v úvahu při nárocích na vědomosti žáka.

- *Žák by měl z regionální geografie znát takové znalosti, které mu budou v profesním životě k užítku*
- *K regionální geografii bychom měli přistupovat od globálního a následně se propracovat k makroregionům, určitým státům a poznávat souvislosti, trendy apod.*
- *Díky propojenosti světa jsou dnešní učebnice v mnoha ohledech zastaralé, proto je důležité naučit se využívat moderních zdrojů informací jako je televize a internet.*
- *Posun od písma k obrazu je hodně spojený s geografii zejména díky mapám. V současnosti bychom mohli v regionální geografii také využít posun od obrazu k videím.*
- *Díky současným možnostem není cestování problém. Žáka proto také můžeme na jeho budoucí cesty připravit, aby si z nich přivezl co nejužitečnější informace a co nejlepší zážitky.*

Také je doporučeno pracovat více s obecnými informacemi, které se postupně konkretizují a aplikují na určitý region. Žáci musejí nejdříve pochopit postavení makroregionu ve světě následně se vymezí určité oblasti a z těchto oblastí se vyberou nejvýznamnější celky, na které je posléze výuka zaměřena. Podobný postup je aplikovatelný i pro regionální geografii České republiky (Bičík, Havlíček 2010).

6.2. Výukové metody použité při výuce na Gymnáziu Sedlčany a Základní Škole Kosova Hora

V této podkapitole se autorka pokusila vyhodnotit a shrnout průběh výuky sledovaného tematického celku na Gymnáziu Sedlčany a ZŠ Kosova Hora. Hlavním faktorem, který výuku odlišoval, byl počet žáků ve třídě. Autorka předpokládala, že větší počet žáků bude pro učitele náročnější. Učitelé si v obou případech vedli dobře a po celou hodinu udrželi pozornost žáků.

Výukové metody použité na Gymnáziu Sedlčany

V rámci své bakalářské práce navštívila autorka výuku regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na Gymnáziu v Sedlčanech. Sledovaná třída tercie odpovídá 8. ročníku základní školy. Tercii navštěvuje 30 žáků, zvládnutí takového množství žáků může činit některým učitelům potíže. Vyučující zeměpisu v této třídě neměl s žáky problém a bylo vidět, že u nich budí respekt. Během hodiny byla použita frontální výuka. Učitel měl dominantní postavení a žáci pracovali podle jeho instrukcí. Učitel se také snažil vyvolat diskuzi (metoda diskuzní) na určitá témata. Ke svému výkladu učitel použil mapu Spojeného království, učebnici, atlas a své poznámky.

Hodina začala krátkým opakovacím testem. Jelikož bylo před pololetím, žáci tak dostali možnost opravit si známky. Následovala výuka. Spojenému království byla věnována téměř celá vyučovací hodina. Během této doby učitel podrobně celé království probral. Během výkladu se učitel doptával žáků na informace a jejich názory. Množství probíraných informací bylo v souladu s RVP, ŠVP a téměř kopírovalo osnovu učebnice. Učivo bylo také doplněno předem zadanými referáty. Tyto referáty se týkaly Eurotunelu a Stonehenge.

Celkově hodnotí autorka hodinu jako velmi povedenou. Učitel byl dobře připravený jak na výuku, tak na otázky zvědavých žáků.

Výukové metody použité na základní škole v Kosově Hoře

Autorka také navštívila výuku 8. třídy na základní škole v Kosově Hoře. Tuto třídu navštěvuje 17 žáků. Dle autorky je toto množství ideální. Učitel během celé hodiny neměl se žáky žádné problémy. Během části hodiny byla použita frontální výuka. Na začátku hodiny byla výuka podporovaná počítačem. Několik žáků si připravilo prezentaci na téma Spojené království. Učitel informace od žáků doplňoval a snažil se u nich vyvolat diskuzi (metoda diskuzní) na aktuální témata (Brexit). Učitel používal během hodiny učebnici, atlas, mapu Spojeného království, své poznámky, počítač a projektor.

Hodina začala úvodním slovem učitele. Učitel zasvětil žáky do celku Západní Evropy a poté předal slovo několika žákům s připravenou prezentací. Prezentace byla zpracována bodově a některé podstatné informace chyběly. Proto učitel všechny podstatné informace doplnil. Během doplňování se často ptal žáků, jestli informaci neví, popřípadě ať potřebnou informaci najdou v atlasu. Konečné množství informací bylo v souladu s RVP i ŠVP. Informace sdělené učitelem také doplňovaly a rozvíjely učivo v učebnici.

Autorce se hodina také velmi líbila. Ve třídě vládla příjemná atmosféra. Učitel měl zároveň dominantní pozici ve třídě a také sloužil jako rádce.

Názory učitelů na výuku regionální geografie

V rámci svého pilotního testování žáků autorka také zjišťovala názory učitelů zeměpisu z vybraných škol na výuku regionální geografie. Rozhovory s učiteli probíhaly na Skypu. Za zmínku stojí několik zjištění. Tím nejpřekvapivějším zjištěním bylo, že učitelé zeměpisu si nedokáží představit zapojení anglického jazyka do výuky zeměpisu a to proto, že žáci mají často problémy s učivem i v českém jazyce. Na základě tohoto zjištění se autorka rozhodla do svého pilotního testování zařadit pouze otázky a úkoly v českém jazyce. Problémy ve výuce regionální geografie, se kterými se dotazovaní učitelé často setkávají je zejména nedostatek času, zastaralosti učebních materiálů a problémy s vyhledáním aktuálních informací o státech a nezájem žáků o probíranou látku. Oba učitelé se snaží při výuce používat co nejvíce pomůcek od atlasů a nástěnných map po internetové články a noviny. Ve výuce jsou nejvíce používány výukové metody slovní, demonstrační, diskuzní a hry.

7. Pilotní testování žáků a shrnutí výsledků týkajících se sledované problematiky a její výuky na 2. stupni ZŠ

Následující kapitola je věnována výsledkům pilotního šetření v 8. třídě a tercii. Již na začátek je nutné připomenout, že výsledky pilotního testování musela autorka odlišit podle škol, a to hlavně z toho důvodu, že na každé škole probírali regionální geografii Spojeného království jindy. Tím pádem autorka předpokládala, že žáci ZŠ Kosova Hora budou mít horší výsledky ve všeobecném testu než žáci Gymnázia, protože látku probírali o několik měsíců dříve. Také proto byly testy vyhodnocovány zvlášť. Na ZŠ bylo učivo probíráno začátkem listopadu (10. 11. 2016) zatímco na Gymnáziu koncem ledna (24. 1. 2017). Praktická část testu, která zahrnovala práci s atlasem, by měla dle autorky dopadnout podobně v obou testovaných třídách. Žáci v paralelních třídách by měli mít dovednosti spojené s prací s atlasem přibližně na stejné úrovni.

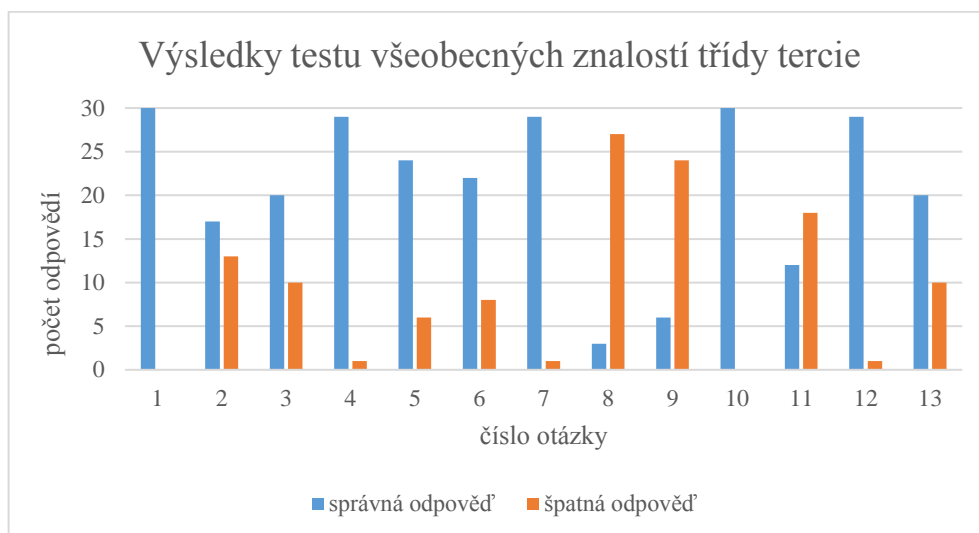
Testování žáků proběhlo v obou třídách 24. 2. 2017. Z výsledků obou částí testu autorka vytvořila grafy, které následně popsala. Je důležité zmínit, že grafy shrnující výsledky byly sestavené pouze ze 100% správných či špatných odpovědí, a proto bylo u některých otázek nutné vytvořit další, podrobnější grafy (viz příloha č. 1). Pro toto se autorka rozhodla, aby byla schopná zachytit celou škálu odpovědí. Tyto grafy nebyly vytvořeny u obou tříd ze stejných otázek, musely být vytvořeny individuálně pro každou třídu, protože druhy odpovědí se v některých případech hodně lišily.

Autorka také připomíná, že nehodnotila kvalitu výuky a školy neporovnávala, protože jak už bylo zmíněno výše, žáci látku brali jindy. Zajímaly jí všeobecné znalosti žáků a jejich práce s atlasem. Autorka také hledala společné vzorce v odpovědích. Zajímalo jí, jestli se některé výsledky otázek podobaly. Testové otázky byly více rozebírány v jednotlivých hodnoceních. Test nevyplněný i se správnými odpověďmi dle učebnic a autorů viz příloha č. 2 a 3. Dále autorka k práci přiložila i některé naskenované testy viz příloha č. 4.

7.1. Výsledky pilotního testování třídy tercie Gymnázia Sedlčany

Tericii víceletého Gymnázia v Sedlčanech navštívuje 30 žáků z toho 16 dívek a 14 chlapců ve věku 13-14 let. Z těchto žáků 2 navštívili Spojené království. Jejich cesty směřovaly do Londýna a jeho okolí a trvaly 1 týden. Už z prvního pohledu na graf je zřejmé, že test **všeobecných znalostí** nedopadl vůbec špatně. Pouze u 3 z celkových 13 otázek převažují špatné odpovědi nad správnými. Žáci měli k dispozici 45 minut.

Graf č. 1 – Výsledky testu všeobecných znalostí třídy tercie

Zdroj: autorka (2017)

První otázka byla směřována na povědomí žáků, a to přesně s čím si Spojené království spojují. Mezi nejčastější odpovědi patřila královna, Londýn a doubledecker. Ovšem někteří žáci zmínili i Brexit, což znamená, že také mají povědomí o současných událostech. U druhé otázky autorku překvapilo, že pouze něco přes polovinu žáků dokázalo vyjmenovat všechny oblasti, na které je Spojené království rozděleno. Proto byl vytvořen další graf zobrazující podrobnější výsledky (viz příloha č. 1, graf 1). Z tohoto grafu vyplývá, že přibližně pětina žáků měla jednu oblast špatně. Ve většině případů to byla záměna Irska a Severního Irska. Této problematice byla věnována samostatná otázka v testu.

Dále následovala otázka č. 3, zaměřená jen na všeobecné znalosti žáků. Žáci doplňovali do textu slova spojená s kulturou a tradicemi Spojeného království. Z celkového počtu žáků jich 20 tuto otázku vyplnilo celou správně, 6 žáků mělo v této otázce 1 chybu. Dále pak 3 žáci měli 2 správně odpovědi a 1 žák 1 špatnou odpověď. Graf se zanesenými výsledky viz příloha 1 graf 2. V této otázce žáci nejvíce chybovali v určení jednotek, které ve Spojeném království používají. Po této otázce následovaly 2 otázky s výběrem odpovědi, kde byla vždy jen jedna správná odpověď. U této otázky autorka uznávala jakoukoliv míru, kterou ve Spojeném království používají. Autorka také uznávala, když k tradičnímu skotskému úboru žáci napsali kroj, kilt (i pokusy o napsání tohoto slova, ze kterých bylo možné slovo odhadnout) a sukně. Otázka č. 4 měla zjistit, zda žáci dokáží určit polohu Spojeného království v rámci sousedních států tím, že správně určí státy, které spojuje Eurotunel. Na tuto otázku správně odpovědělo 29

žáků z třiceti. To znamená, že žáci nejenom tuto stavbu znají, ale také jí dokáží správně přiřadit ke státům.

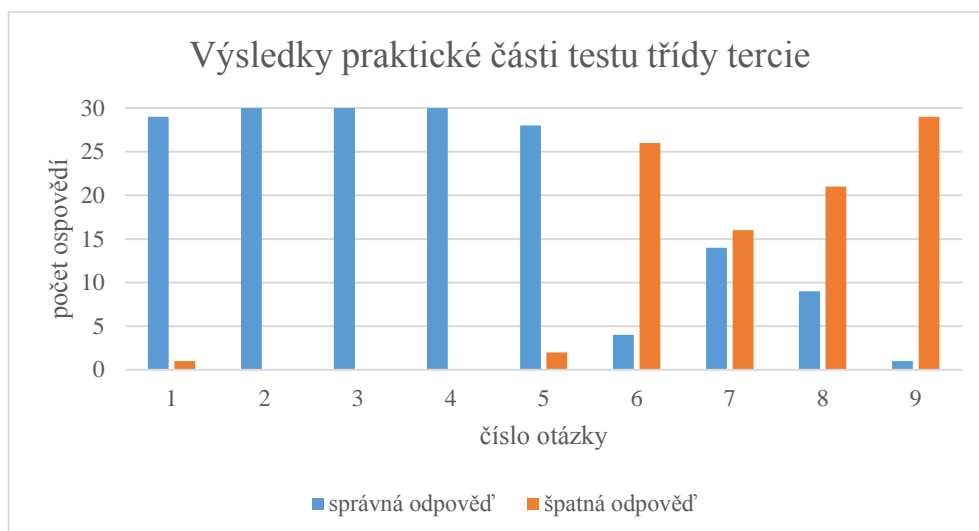
Otázka č. 5 byla zaměřená na dopravu. Autorku zajímalo, zda žáci vědí, co je Heathrow, což je vlastně jedno z největších letišť v Evropě. Celkem 24 žáků odpovědělo správně, nejčastěji se opakující špatná odpověď byla, že Heathrow je přístav v Londýně. Na rozeznávání souvislostí žáků byla zaměřená otázka č. 6. Autorce bylo jasné, že někteří žáci nemusejí rozeznat rozdíl mezi Anglií a Británií, a proto do testu tuto otázku zařadila. Z 30 žáků dokázalo 22 tento rozdíl určit. Autorka také uznávala, když žáci uvedli název Británie jako název státu i když je tento název nepřesný. Špatné rozdíly uvedlo 8 žáků.

U další otázky autorka předpokládala, že ji bude mít většina žáků dobře a to proto, že tato otázka byla z učebnice, kterou používají. Na otázku č. 7 odpovědělo správně 29 žáků, ze kterých dokázalo 25 napsat dvě nejslavnější britské univerzity. Dále pak 4 žáci uvedli jednu a pouze 1 žák neuvedl žádnou. Velmi špatně dopadla osmá otázka, která byla z učebnice anglického jazyka. Pouze 3 žáci správně uvedli, že tímto místem prochází nultý poledník. Celkem překvapivá byla druhá nejčastější odpověď, podle které, je Greenwich skřítek, který krade dárky a chce zničit Vánoce. Takto odpověděli 2 žáci. Celkově tedy špatně odpovědělo nebo neodpovědělo 27 žáků. Tato otázka dopadla nejhůře z celého testu v této třídě.

Dále následuje otázka č. 9, která se nacházela v několika učebnicích. V otázce byla nejprve zmíněna skupina The Beatles, a odkud tato skupina pochází. Následně se zde ptali na její členy nebo písně. Proto právě autorka tuto otázku do testu zařadila. Tato otázka se také nacházela v učebnici, kterou na této škole i na ZŠ používají. Autorka se ptala, v jakém městě skupina The Beatles vznikla. Správně na tuto otázku odpovědělo 6 žáků. Nejčastěji žáci tipovali za správnou odpověď Londýn. Otázku č. 10 měli všichni žáci správně. Všichni žáci věděli, že anglický jazyk je nejrozšířenějším jazykem na světě a dokázali i určit důvody proč. Nejčastějšími důvody byly: je to světový jazyk, umí jí každý, nejrozšířenější apod.

Jedenáctá otázka byla opět z učebnice anglického jazyka a byla zaměřená na jednoho z největších dramatiků všech dob. Pouze 12 žáků vědělo, že Shakespeare nenapsal Lakomce. Další velmi úspěšná otázka byla č. 12. Téměř všichni žáci (29) odpověděli správně. Nejčastější odpovědi byly: počasí ovlivněno oceánem, deštivo a golfský proud. Pouze 1 člověk na tuto otázku neodpověděl. Poslední otázka byla opět zaměřená na souvislosti, a to konkrétně na Irsko a Severní Irsko a jejich rozdíly. Na tuto otázku správně odpovědělo 20 žáků a nejčastěji byla uváděna samostatnost Irska a jiné náboženství. Celkově autorka tuto část testu hodnotí jako zdařilou.

Graf č. 2 – Výsledky praktické části testu třídy tercie

Zdroj: autorka (2017)

Praktická část testu dopadla přibližně 50:50. V první polovině testu byly výsledky velmi pěkné, druhá polovina dopadla hůře. První praktická otázka měla za úkoly prověřit, zda se žáci orientují v mapě Spojeného království. Žáci měli ze 4 měst vybrat ta, která se nenachází ve Skotsku. Ze 30 žáků odpovědělo 29 správně. Druhá otázka byla zaměřená na surovinovou základnu Spojeného království. U této otázky všichni žáci vyhledali nerostné suroviny, které se ve státě těží a většina i správně určila místa jejich výskytu. Nejčastější odpovědi byly: ropa a zemní plyn (Severní moře) a černé uhlí (střední Anglie). Následující otázka byla také velice úspěšná. Žáci správně určili Skotsko jako oblast, ve které se nejvíce chovají ovce. Otázka č. 4 byla zaměřená na zemědělství spojeného království. Všichni žáci správně vyjmenovali zemědělské plodiny a někteří se také pokusili charakterizovat oblast, ve které se tyto plodiny nacházejí. Nejčastěji vyjmenovanými plodinami byly: ječmen, pšenice, brambory.

Otázka č. 5 zkoumala, jestli žáci dokáží rozeznat námořní a říční přístavy Spojeného království. Autorku překvapilo, jak velké množství přístavů byli žáci schopni najít (až 5). Přesto autorka uznávala, i když vyjmenovali správně alespoň 1 přístav. Na tuto otázku odpovědělo správně 28 žáků, nejčastěji se v testech objevovala odpověď Portsmouth. Graf (viz příloha č. 1, graf 3) ukazuje podrobné výsledky následující otázky. Otázka č. 6 byla zaměřená na britské společenství národů. Pouze 4 žáci z celkového počtu 30 napsali název tohoto společenství a doplnili ho dalšími státy, které do něj patří. Špatně na tuto otázku odpovědělo 24 žáků, 2 žáci správně udali název a 1 vyjmenoval státy patřící do společenství.

V 7. otázce měli žáci za úkoly popsat povrch dvou rozdílných oblastí. Podrobnější výsledky ukazuje graf 4, příloha 1. U této otázky měla autorka malý problém s hodnocením. 13 žáků pouze uvedlo charakteristiku jedné oblasti bez udání názvu oblasti. Jelikož byly oblasti 2 s různým povrchem, tak se autorka rozhodla jim tuto odpověď neuznat. Téměř polovina (14 žáků) správně charakterizovali obě oblasti a 3 žáci odpověděli špatně.

Otázka č. 8 byla zaměřená na průmysl, a to konkrétně na střední Anglii, které je velmi důležitou průmyslovou oblastí nejen teď ale i v minulosti sehrála velmi významnou roli při průmyslové revoluci. Podrobnější výsledky této otázky se nacházejí v grafu 5 (viz příloha č. 1). Žáci v této otázce měli vyhledat významná města a poté zjistit, jaký průmysl se v těchto městech nachází. Pouze 9 žáků správně určilo jak města, tak i průmysl, který se v nich nachází. Dále 11 žáků vyhledalo pouze města a 2 pouze průmysl, špatně odpovědělo 8 žáků. Autorka si myslí, že u této otázky hodně záviselo na druhu atlasu, který žáci používali. V některých atlasech je podrobná mapa průmyslu Spojeného království a vše se na ní da bez problémů najít. Jiné atlasy mají průmyslovou mapu jen celé Evropy, na které může žákům činit problém tato města najít a určit v nich průmysl. Poslední otázka byla zaměřena na znalosti žáků z fyzické geografie. Žáci měli zhodnotit, jestli se podobají pobřeží Walesu, Skotska a Skandinávských zemí a poté napsat, jak tato pobřeží vznikla. Jak už z grafu vyplývá, tato otázka nedopadla dobře, správně příčinu vzniku tohoto druhu pobřeží určil pouze jeden žák.

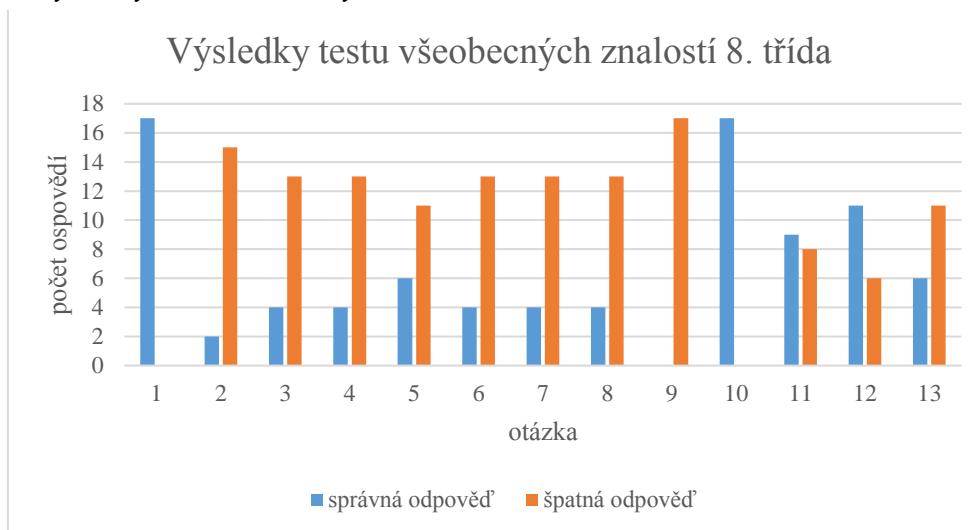
7.2. Výsledky pilotního testování 8. třídy Základní Školy Kosova Hora.

8. třídu základní školy v Kosově Hoře navštěvuje 17 žáků z toho 8 dívek a 9 chlapců ve věku 13-14 let. Z celkového počtu 17 žáků jich 5 navštívilo Spojené království. Jejich cesta směřovala do Londýna a jeho okolí. Tito žáci se vydali do Spojeného království v rámci školního výletu a jejich návštěva trvala týden. U této třídy měla autorka problém v tom, že žáci některé otázky, celkem velké množství, vůbec nevyplňovali. Nevyplněná odpověď = špatná. Žáci měli na vyplnění testu 1 vyučovací hodinu.

Už z prvního pohledu na graf vyplývá, že test nedopadl moc dobře. Autorka však toto předpokládala, protože žáci sledovanou látku probírali o několik měsíců dříve než na Gymnáziu. Takže výsledky **všeobecného testu** nebyly vůbec překvapivé. U první otázky, kde autorku zajímalo, co se žákům vybaví, když se řekne Spojené království, bylo i pár opravdu zajímavých odpovědí. Na tuto otázku odpověděli všichni, ovšem několik odpovědí autorku

zarazilo. Několik žáků odpovědělo, že jediné, co je napadne je „spojení dvou království“. To bylo opravdu nečekané.

Graf č. 3 – Výsledky testu všeobecných znalostí v 8. třídě

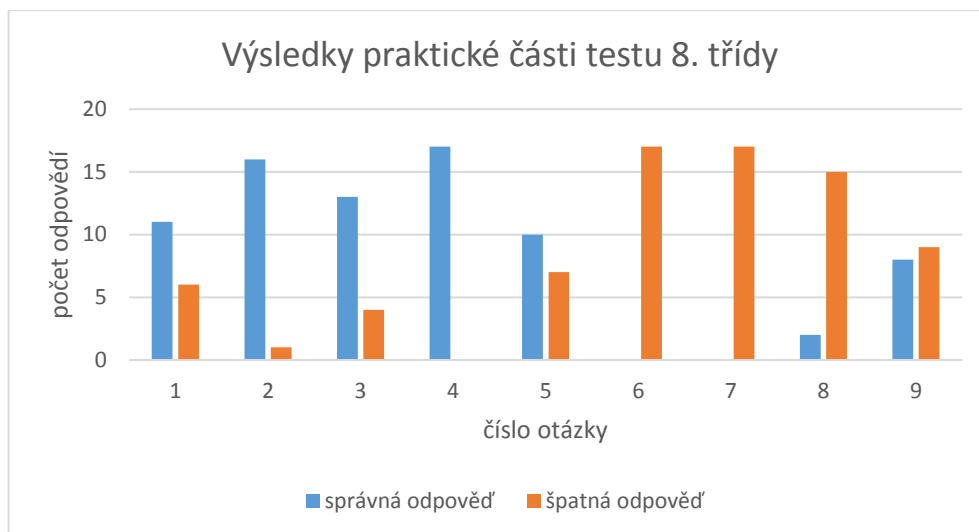
Zdroj: autorka (2017)

Otázka č. 2, viz graf 6 příloha č. 1, nedopadla úplně nejlépe. Pouze 2 žáci správně uvedli všechny části Spojeného království, 4 žáci uvedli 3 části a po jednom žákovi 2 a 1 část. Bylo velmi překvapivé, že 9 žáků tuto otázku mělo špatně, protože autorka v testu uváděla celý název státu, ze kterého se dalo mnoho odvodit. U otázky č. 3 (viz graf 7 příloha č. 1) všichni žáci odpověděli. Z počtu 17 žáků 4 správně doplnili slova, 7 žáků doplnilo pouze 3, 2 žáci 2 a 4 žáci 1 slovo. Nejvíce dělalo žákům problém napsat britské jednotky míry. Otázku č. 4 ptající se na Eurotunel správně odpověděli pouze 4 žáci. Nejčastější odpověď na tuto otázku byla, že Eurotunel spojuje Velkou Británii s Irskem. Co je Heathrow v následující otázce odhalilo pouze 6 žáků. Otázka č. 6 dokázala, že mnoho žáků nezná rozdíl mezi Anglií a Británií. Správně odpověděli pouze 4 žáci ze 17 a jejich odpověď byla, že Anglie je součástí Británie.

Podobně si žáci vedli i u následující otázky. Opět pouze 4 z nich dokázali uvést 1 univerzitu, žádný žák neuvedl obě. Další otázka byla vcelku úspěšná. Významnost Greenwiche odhalili celkem 4 žáci, což bylo více než na Gymnáziu. Autorka si myslí, že je to proto, že někteří žáci toto místo navštívili. Na otázku č. 9 týkající se skupiny The Beatles nepřišel žádný žák ze třídy. Otázka č. 10 byla pravým opakem, všichni žáci uvedli anglický jazyk. Hlavním uváděným důvodem bylo, že se jím dá domluvit všude. Lakomce, kterého napsal Molière, odhalilo v následující otázce 9 žáků ze 17. Ve 12. otázce se autorka ptala na počasí na Britských ostrovech. 11 žáků toto počasí správně charakterizovalo s nejčastější odpovědí: deštivo. U této otázky si autorka myslela, že dopadne lépe, protože zrovna britské počasí je hodně známé.

Podobně dopadla i otázka i otázka č. 13, kde také správně odpovědělo 11 žáků. Žáci nejčastěji uváděli náboženské odlišnosti.

Graf č. 4 – Výsledky praktické části testu v 8. třídě

Zdroj: autorka (2017)

U výsledků **praktické části** testu v 8. třídě našla autorka jisté podobnosti s výsledky testů na Gymnáziu. Poslední 4 otázky tohoto testu dělali problém oběma testovaným třídám, což je přesně ten vzorec, který autorka hledala a který se nedal přesně určit v předchozí části testu, protože látku brali žáci jindy. Autorka by také chtěla dodat, že žáci měli na vyplnění této části testu kratší dobu a to proto, že jim předchozí část trvala déle.

Jak už bylo zmíněno, první otázka praktické části měla sloužit k tomu, aby se žáci ve Spojeném království zorientovali. Manchester, který se ve Skotsku nenachází, správně označilo 11 žáků. Následující otázku týkající se nerostných surovin a její lokalizace správně odpovědělo 16 žáků. Nejčastějšími odpověďmi byla ropa a zemní plyn (Severní moře) a černé uhlí. Otázka č. 3 týkající se chovu ovcí také dopadla vcelku dobře. Správně odpovědělo 13 ze 17 žáků. Nejčastěji žáci našli oblast Skotska a Severního Irska. Otázka č. 4., zabývající se zemědělstvím, dopadla také velmi dobře. Všichni žáci v atlasu vyhledali alespoň jednu plodinu, která se ve Spojeném království pěstuje. I když se nikomu nepodařilo charakterizovat oblasti pěstování, tak autorka považuje tuto otázku za úspěšnou. Nejčastěji žáci uváděli ječmen, pšenici a brambory.

Vyhledat přístavy v následující otázce zvládlo pouze 10 žáků. Nejčastěji uváděli přístavy Liverpool a Poustmouth. Otázka č. 6., kde se autorka ptala na britské společenství národů dopadla velmi špatně. Nikdo nedokázal přijít na název této organizace ani na státy, které

do ní spadají. Toto autorku překvapilo, protože když se test týkal Spojeného království, tak je jasné, že tam tento stát patří a žáci ho tedy mohli uvést. Otázka č. 7 je podrobněji uvedena v grafu 8 (viz příloha č. 1). Z grafu jasně vyplývá, že žádný žák necharakterizoval obě oblasti, na které se autorka ptala. Celkem 10 žáků charakterizovalo 1 oblast s udáním názvu této oblasti, 7 žáků buď odpovědělo špatně, nebo neodpovědělo. Nejčastěji žáci odpovídali, že S Irsko je nížinaté a Skotsko hornaté. Otázka č. 8, podrobněji zachycená v grafu 9 (viz příloha č. 1), nedopadla vůbec dobře. Pouze 2 žáci dokázali vyhledat města a určit, jaký v nich je průmysl. Dva žáci zvládli vyhledat pouze města a 13 žáků mělo tuto otázku špatně. Jak už autorka zmínila, u této otázky hrály roli druhy atlasů. V některých se nenachází mapa průmyslu Spojeného království, pouze mapa průmyslu v Evropě. To nejspíše vedlo k tomu, že se žákům špatně vyhledávala města a průmysl. Poslední otázka dopadla nad očekávání. Celých 8 žáků uvedlo ledovec jako příčinu vzniku Skandinávského, Skotského a Waleského pobřeží. To byl vyšší počet žáků než na Gymnáziu.

8. Návrhy na náměty výukových aktivit

V následující kapitole jsou rozpracovány některé návrhy na výukové aktivity. Výsledky pilotního testování určily otázky (oblasti) v kterých mají žáci nejvíce problémů a podle těch následně autorka připravila náměty na výukové aktivity. Zároveň se autorka snažila, aby některé výukové aktivity bylo možné použít jak v hodinách zeměpisu, tak v hodinách anglického jazyka. Autorka se při tvorbě výukových aktivit nejvíce zaměřila na práci s atlasem, protože v ní žáci často chybovali. Žákům také dělalo problém hledání souvislostí mezi termíny. Jednu aktivitu autorka také zaměřila na významná místa ve Spojeném království, protože žáci často dané místo neznali.

Aktivita č. 1

První aktivita je zaměřená na Commonwealth neboli Britské společenství národů. Tato aktivita se dá použít v hodinách anglického jazyka i zeměpisu. V hodině zeměpisu může být použita při výuce regionální geografie Spojeného království, dále například při výuce historie rozmístění obyvatelstva světa (kolonialismus). V hodinách anglického jazyka může posloužit jako část úvodu do reálií anglicky mluvících zemí. Žákům může tato aktivita pomoci v uvědomění si významu Spojeného království ve světě a může zodpovědět otázky jako např. proč se v Austrálii mluví anglicky.

Pomůcky: atlas, interaktivní tabule (projektor), mapa

Žáci se rozdělí do dvojic až trojic a každá skupinka bude mít svůj atlas. Učitel promítne mapu Britského impéria v době jeho největšího rozkvětu (může být i klasická mapa). Žáci se pokusí podle atlasu a promítnuté mapy určit, které současné státy patřily do Britského impéria a jsou součástí Commonwealthu.

Aktivita č. 2

Druhá aktivita je skupinový projekt na významná místa ve Spojeném království. Tuto aktivitu je možné použít v hodinách zeměpisu i anglického jazyka. Autorka však doporučuje použití v hodinách anglického jazyka, protože mají větší časovou dotaci a tím pádem se toho více stihne. V omezenější míře se dá použít i v hodinách zeměpisu. Výběr významných (zajímavých) míst je řízen učitelem, aby nedošlo k opakování. Učitel si také může zpracovat jedno téma např. Greenwich, aby žáci přibližně věděli, jak mají práci zpracovat.

Žáci utvoří skupinky po 3-4 (záleží na počtu žáků ve třídě). Každá skupina si vybere z témat, které předem připravil učitel. Žáci připraví malý projekt na toto téma, který může být zpracován formou plakátů, prezentace apod. Žáci takto své téma připraví a pak odprezentují. Při použití v hodinách anglického jazyka je vhodné zpracovávat anglicky. Učitel poskytne žákům základní slovní zásobu při úvodu do reálií Spojeného království nebo žáci sami mohou sepsat nová slova, která se díky projektu naučili a zahrnout je do prezentace (plakátu).
Návrh seznamu témat: Greenwich, Eurotunnel, Heathrow, Stonehenge, Midlands, the royal family, the Lake District

Aktivita č. 3

Další aktivita je zaměřena na zkoumání pokroku, který žáci udělali, co se týče geografického zobrazení Spojeného království. Tato aktivita se dá použít především v hodině zeměpisu. Jedná se o spíše o aktivitu pro zpestření výuky.

Pomůcky: tužka, papír, atlas

Na úvod hodiny, ve které se bude vyučovat Spojené království, si žáci vezmou tužku a papír. Jejich úkolem je nakreslit Spojené království (s celým Irskem) a vyznačit základní body (města, hory, nížiny, vodstvo apod.). Tyto „kresby“ si poté učitel vybere. Je důležité, aby učitel při výuce aktivně používal atlas. Stejný úkol budou mít žáci i poté co všechnu látku proberou (s odstupem několika vyučovacích hodin zeměpisu, pololetní opakování). Učitel následně žákům rozdá první verze jejich map Spojeného království. Ze vzhledu map a umístění bodů pak může posoudit, jestli mají žáci lepší pojem o geografickém zobrazení státu a jeho hlavních bodech.

Aktivita č. 4

Čtvrtá aktivita je zaměřená na kulturu. Slouží jako vsuvka ke zpestření výuky a má za úkoly procvičit znalosti žáků týkající se kultury. Jedná se o „spojovačku“ termínů, které se k sobě hodí. Aktivita může být použita v hodinách zeměpisu (pro zpestření) i v hodinách anglického jazyka, kde se pojmy přeloží do angličtiny.

Pomůcky: Interaktivní tabule (může být i obyčejná tabule nebo projektor), tužka, papír

Podle Jeřábek, Bílek (2010) se jedná o přiřazovací úlohu. Žáci mají za úkol přiřadit pojmy, které se k sobě hodí. Na jedné straně jsou významné osobnosti britské historie a na druhé jsou pojmy, ze kterých musí žáci vybrat ten, co se k osobnosti nejvíce hodí (viz tabulka č. 18). Učitel

napiše pojmy na tabuli (promítne) a žáci mají za úkol tyto pojmy správně přiřadit. Nejdříve si je spojí v sešitě a poté na tabuli.

Tabulka č. 18 - návrh aktivity č. 4

W. Shakespeare	Harry Potter
the Beatles	Liverpool
J. K. Rowling	evoluce
Ch. Darwin	komik
Ch. Chaplin	panovník z legend
král Artuš	fyzik
S. Hawking	the Globe

Zdroj: Autorka (2017)

9. Závěr

Hlavní náplní bakalářské práce bylo zjistit, jak se liší přístupy k výuce regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na vybraných školách (Gymnázium Sedlčany a ZŠ Kosova Hora). K naplnění hlavního cíle práce autorka nejdříve shromáždila a prostudovala odbornou literaturu, kurikulární dokumenty platné v České republice a učebnice zeměpisu a anglického jazyka. Dále autorka několikrát navštívila výuku výše zmíněného celku a připravila rozhovory pro učitele tercie Gymnázia Sedlčany a 8. třídy Základní školy v Kosově Hoře. Při návštěvě výuky si dělala poznámky o jejím průběhu, probírané látce a výukových metodách použitých při výuce. Díky tomu si autorka mohla vytvořit ucelenou představu a výuce na vybraných třídách. K naplnění hlavního cíle práce byly také vedeny rozhovory s učiteli vybraných tříd, které následně pomohly k doplnění informací důležitých pro uvedení autorky do problematiky výuky, výukových metod a zapojení anglického jazyka ve výuce. Tyto informace byly důležité pro následnou tvorbu pilotního šetření, které zkoumalo stav znalostí žáků týkajících se sledovaného celku

Část hlavního cíle zahrnovala hodnocení znalostí žáků týkajících se Spojeného království. Pro tvorbu pilotního šetření bylo nejdůležitější shromáždít velké množství učebnic zeměpisu a anglického jazyka. Z učebnic byly posléze vybrány otázky a úkoly zabývající se Spojeným královstvím. Právě ze seznamů vybraných otázek byly vybrány ty pro tvorbu pilotního testu.

Vedlejším úkolem práce bylo pokusit se o vytvoření vlastních námětů výukových aktivit. K naplnění vedlejšího cíle posloužily výsledky pilotního šetření, které odhalily největší slabiny žáků. Ty pomohly určit oblasti, do kterých má výukové aktivity směřovat.

Autorka doufá, že práce bude použita jako začátek pro zamýšlení se nad propojením předmětu zeměpis a anglický jazyk při výuce regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a že některé jí navržené aktivity budou realizovány při výuce.

Seznam použité literatury a internetových zdrojů

- BABKOVÁ, L. (2011): Multimediální výuka regionální geografie Afriky na 2. st. ZŠ. Diplomová práce, Katedra geografie PF JČU, České Budějovice, 82 s.
- BAČÁKOVÁ, D. (2012): Výuka regionální geografie světového oceánu a polárních oblastí na 2. stupni ZŠ. Diplomová práce, Katedra geografie PF JČU, České Budějovice, 138 s.
- BIČÍK, I., HAVLÍČEK, T. (2010): Geografie makroregionů I. Geografické rozhledy, 19 č. 3, s. 8–9.
- BIČÍK, I., HAVLÍČEK, T. (2010): Geografie makroregionů II. Geografické rozhledy, 19, č. 4, s. 20–21.
- BRENDLOVÁ, S. (1996): Realie anglicky mluvících zemí: Basic Facts on English-Speaking Countries. 2., dopl. vyd. s audiokazetou, Fraus, Plzeň, 79 s.
- CEJPEK, J. (2016): Možnosti využití hry geocaching v rozvoji cestovního ruchu v ORP České Budějovice. Bakalářská práce. Katedra geografie PF JČU, České Budějovice, 78 s.
- ČIŽMÁROVÁ, K. (2006): Didaktika geografie II. 1. vydání, Univerzita Mateje Bela, Banská Bystrica, 223 s.
- GERSMEHL, P. (2008): Teaching geography. The Guilford Press, New York, 320 s.
- GRASSEOVÁ, M. a kol. (2010): Analýza podniku v rukou manažera. 1. vydání, Computer press, a. s., Brno, 325 s.
- HÁJEK, J. (1999): Vybrané kapitoly z didaktiky geografie. Západočeská Univerzita, Plzeň 110
- HÁTLE, J., KUČEROVÁ, S. (2013): Úloha atlasů ve výuce zeměpisu/geografie. Geografické rozhledy, 23 č. 1, s. 18–19 s.
- HOFMANN, E. (2006): Cíle geografického vzdělávání v ŠVP v kontextu s cíli RVP. In: Maňák, J., Janík, T. (eds.): Problémy kurikula základní školy. Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Brno, 285 s.
- JEŘÁBEK, O., BÍLEK, M. (2010): Teorie a praxe tvorby didaktických testů. 1. vydání, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 91 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (2004): Školní atlas světa. 1. vydání, Kartografie Praha, a. s., Praha, 175 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (2009): Školní vzdělávací program Gymnázium a SOŠ ekonomická Sedlčany, II část. Gymnázium a SOŠ ekonomická Sedlčany, Sedlčany, 189 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ (2011): Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání K O S KOMUNIKACE – OSOBNOST - SPOLUPRÁCE. Základní škola Kosova Hora, Kosova Hora 144 s.

- KOLEKTIV AUTORŮ (2016): Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. MŠMT, Praha, 164 s.
- KREJČÍ, J. (2013): Česko-anglická výuková příručka k výuce regionální geografie území Kanady na 2. stupni ZŠ. Diplomová práce, Katedra geografie PF JČU, České Budějovice, 116 s.
- KÜHNLOVÁ, H. (1997): Vybrané kapitoly z didaktiky geografie I. Nakladatelství Karolinum, UK, Praha, 145 s.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, V. (2003): Výukové metody. Paido, Brno, 219 s.
- MIOVSKÝ, M. (2006): Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Grada Publishing, Praha. 332 s.
- MŠMT (2016): Seznam učebnic a učebních textů se schvalovací doložkou pro základní vzdělávání platný ve školním roce 2016/2017, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/schvalovaci-dolozky-ucebnic-2013> (17. 12. 2016)
- MÜLLEROVÁ, B. (2016): Potenciál CHKO Křivoklátsko pro environmentální výchovu na 2. stupni ZŠ. Bakalářská práce. Katedra geografie PF JČU, České Budějovice, 67 s.
- NETOPIL, R., BIČÍK, I., BRINKE, J. (1989): Geografie Evropy. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 323 s.
- ODEHNALOVÁ, J. (2004): Reading about the English-Speaking Countries. Práh, Praha, 63 s.
- O'DRISCOLL, J. (2009): Britain for learners of English. 2. vydání, Oxford University Press, Oxford, 224 s.
- ONDRÁČKOVÁ, T. (2016): Potenciál využitelnosti hry geocaching ve výuce zeměpisu na ZŠ se zaměřením na místní region ORP Chotěboř. Bakalářská práce, Katedra geografie PF JČU, České Budějovice, 69 s.
- PETTY, G. (2008): Moderní vyučování. Portál, Praha, 380 s.
- PRŮCHA, J. (1998): Učebnice: teorie a analýzy edukačního média. Paido, Brno, 148 s.
- ŘEZNÍČKOVÁ, D. (2013): Badatelsky orientovaná výuka geografie. Geografické rozhledy, 23 č. 1, s. 12–15.
- ŘEZNÍČKOVÁ, D., MATĚJČEK, T. (2014): Úlohy ve výuce geografie. P3K, Praha, 96 s.
- SEGUIN, R. (1991): Curriculum Development and Implementation of Teaching Programmes. UNESCO, 111 s.
- SOPOUCH, J. (1996): Velká Británie a Irsko: průvodce do zahraničí. 2. vydání, Olympia, Praha, 208 s.
- STANĚK, M. (2013): Moderní trendy ve výuce zeměpisu 2. stupně ZŠ na příkladu učiva "Země ve vesmíru". Diplomová práce, Katedra geografie PF JČU, České Budějovice, 86 s.

ŠUPKA, J., HOFMANN, E., MATOUŠEK, A. (1994): Didaktika geografie II. PF MU, Brno, 59 s.

VALENTA, M. (1997): Koncepce a tvorba učebnic. UPPF, Olomouc, 64 s.

VESELÝ, K. (1987): The English speaking countries: reálie anglicky mluvících zemí. 3. vydání, SPN, Praha, 258 s.

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-v-konsolidovanem-zneni-ucinnem-od-1-9-2016> (15. 2. 2017)

Učebnice:

ANDĚL, J., PEŠTOVÁ, J., SKOKAN, L. (1997): Asie a Evropa. 1. vydání, Prospektrum, Praha, 112 s.

BETÁKOVÁ, L., DVOŘÁKOVÁ, K. (2007): Angličtina 8: way to win: pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vydání, Fraus, Plzeň, 112 s

HARRIS, M., MOWER, D., SIKORZYŇSKA, A. (2007): Challenges 1: student's book. 1. vydání, Longman, 128 s.

HARRIS, M., MOWER, D., SIKORZYŇSKA, A. (2007): Challenges 2: student's book. 1. vydání, Longman, 128 s.

HÜBELOVÁ, D., CHALUPA, P. (2009): Zeměpis pro 8. ročník, 1. díl: Evropa. 1. vydání, Nová Škola, Brno, 95 s.

HUTCHINSON, T. (2014): Project učebnice 1, 4. vydání, Oxford University Press, Oxford, 87 s.

HUTCHINSON, T. (2014): Project učebnice 2, 4. vydání, Oxford University Press, Oxford, 87 s.

HUTCHINSON, T. (2014): Project učebnice 3, 4. vydání, Oxford University Press, Oxford, 87 s.

HUTCHINSON, T. (2014): Project učebnice 4, 4. vydání, Oxford University Press, Oxford, 87 s.

JEŘÁBEK, M. (2006): Zeměpis 8: učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vydání, Fraus, Plzeň, 128 s.

JEŘÁBEK, M., VILÍMEK, V. (2001): Zeměpis světa 3. 2. vydání, Česká geografická společnost, Praha, 62 s.

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1- Klasifikace výukových metod.....	12
Tabulka č. 2 – Textové a mimotextové složky.....	23
Tabulka č. 3 – Seznam použitých učebnic	24
Tabulka č. 4 – Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Asie a Evropa.....	25
Tabulka č. 5 – SWOT analýza učebnice Asie a Evropa.....	26
Tabulka č. 6 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Zeměpis 1. díl, Evropa.....	28
Tabulka č. 7- SWOT analýza učebnice Zeměpis 1. díl, Evropa.....	28
Tabulka č. 8 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Zeměpis 8.....	29
Tabulka č. 9 – SWOT analýza učebnice Zeměpis 8.....	30
Tabulka č. 10 - otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Zeměpis světa 3	31
Tabulka č. 11 – SWOT analýza učebnice Zeměpis světa 3.....	32
Tabulka č. 12 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Angličtina 8.....	33
Tabulka č. 13 – SWOT analýza učebnice Angličtina 8.....	34
Tabulka č. 14 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Challenges 1-2	35
Tabulka č. 15 - SWOT analýza učebnic Challenges 1-2.....	36
Tabulka č. 16 - Otázky věnující se regionální geografii Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v učebnici Project 1-4.....	38
Tabulka č. 17 - SWOT analýza učebnic Project 1-4	41
Tabulka č. 18 - návrh aktivity č. 4.....	55
Graf č. 1 – Výsledky testu všeobecných znalostí třídy tercie.....	46
Graf č. 2 – Výsledky praktické části testu třídy tercie	48
Graf č. 3 – Výsledky testu všeobecných znalostí v 8. třídě.....	50
Graf č. 4 – Výsledky praktické části testu v 8. třídě.....	51

Seznam příloh

Příloha č. 1 - podrobné grafy k výsledkům pilotního testování

Příloha č. 2 - vzorová forma pilotního testu

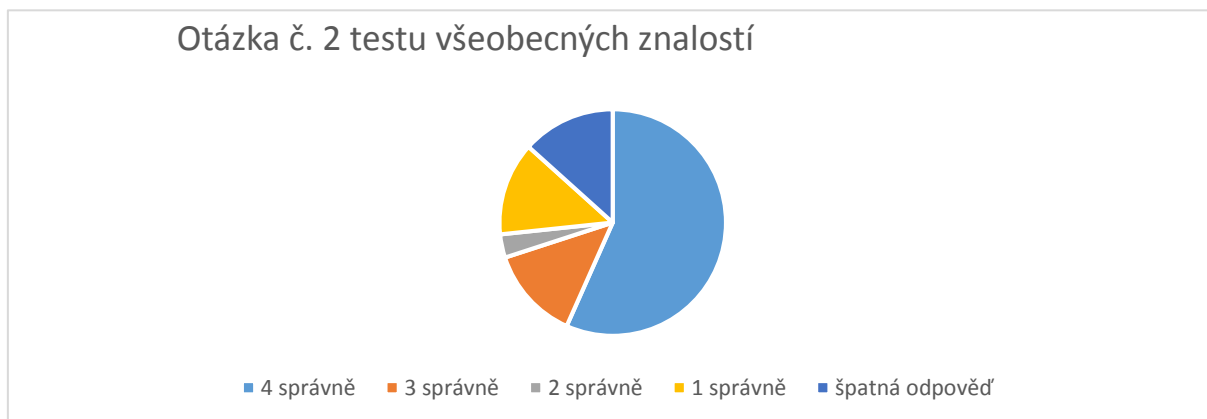
Příloha č. 3 - pilotní test vyplněný dle autorky

Příloha č. 4 - vyplněné testy žáků

Příloha č. 1 – podrobné grafy k výsledkům pilotního testování

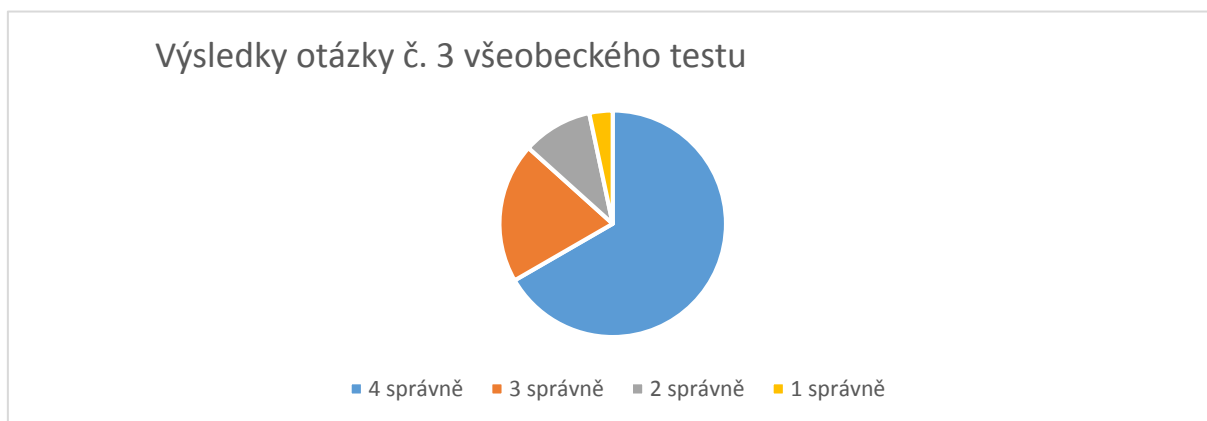
Podrobné výsledky vybraných otázek testu tercie Gymnázia Sedlčany

Graf 1 – Podrobné výsledky otázky č. 2 testu všeobecných znalostí třídy tercie

Zdroj: autorka (2017)

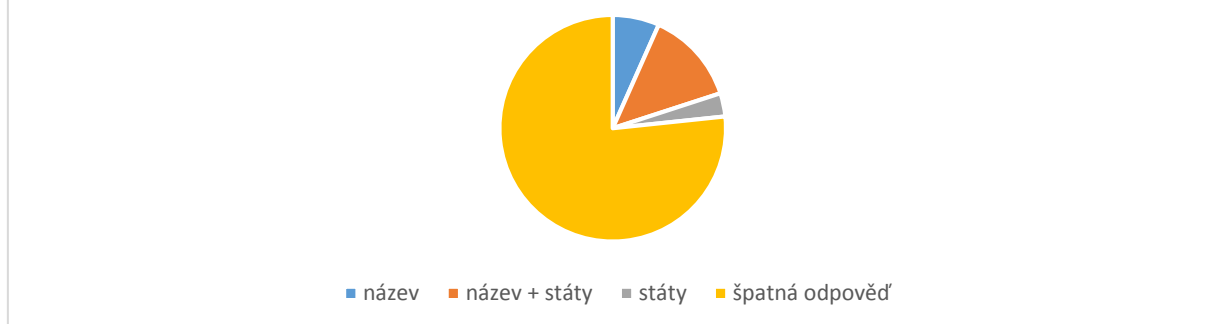
Graf 2 – Podrobné výsledky otázky č. 3 testu všeobecných znalostí třídy tercie

Zdroj: autorka (2017)

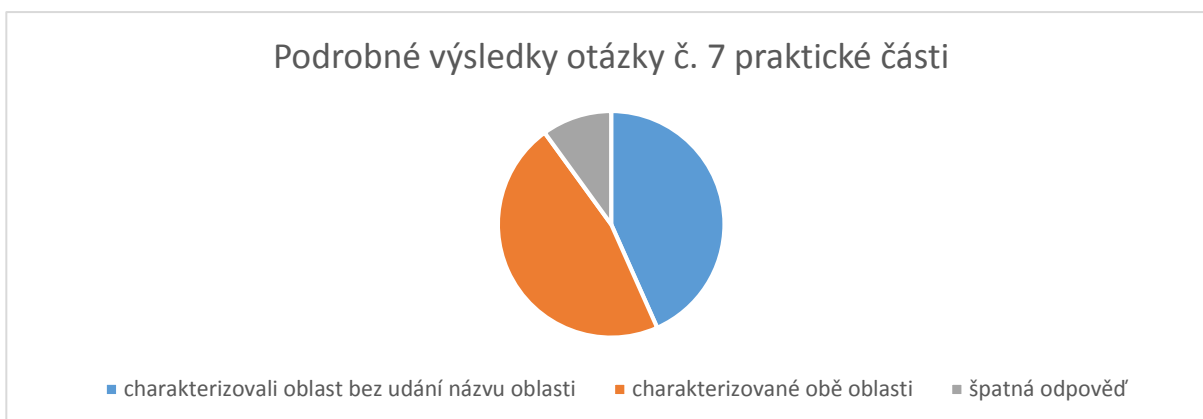
Graf 3 - Podrobné výsledky otázky č. 6 praktické části testu třídy tercie

Podrobné výsledky otázky č. 6 praktické části

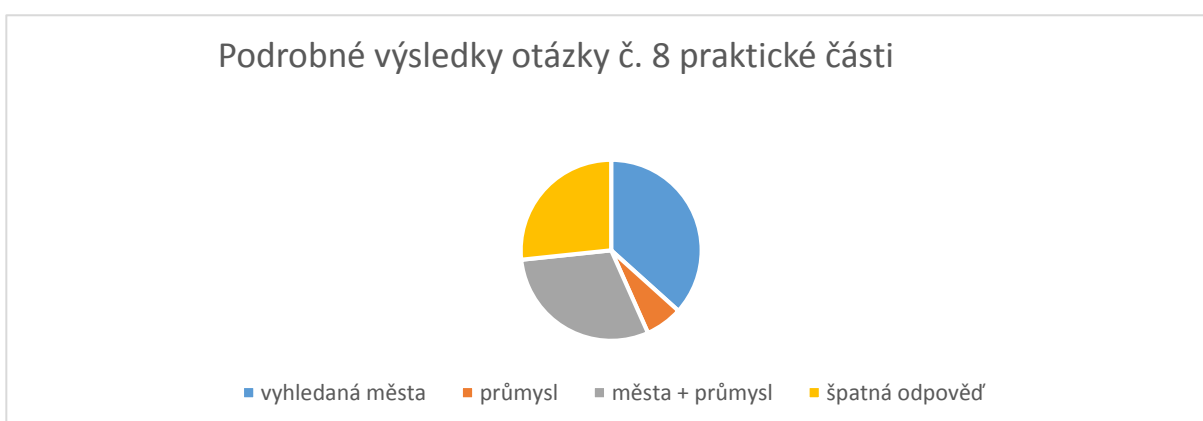
Zdroj: Autorka (2017)

Graf 4 - Podrobné výsledky otázky č. 7 praktické části testu třídy tercie

Zdroj: autorka (2017)

Graf 5- Podrobné výsledky otázky č. 8 praktické části testu třídy tercie

Zdroj: autorka (2017)

Podrobné výsledky vybraných otázek testu 8. třídy základní školy v Kosově Hoře

Graf 6 - Podrobné výsledky otázky č. 2 testu všeobecných znalostí 8. třídy ZŠ Kosova Hora

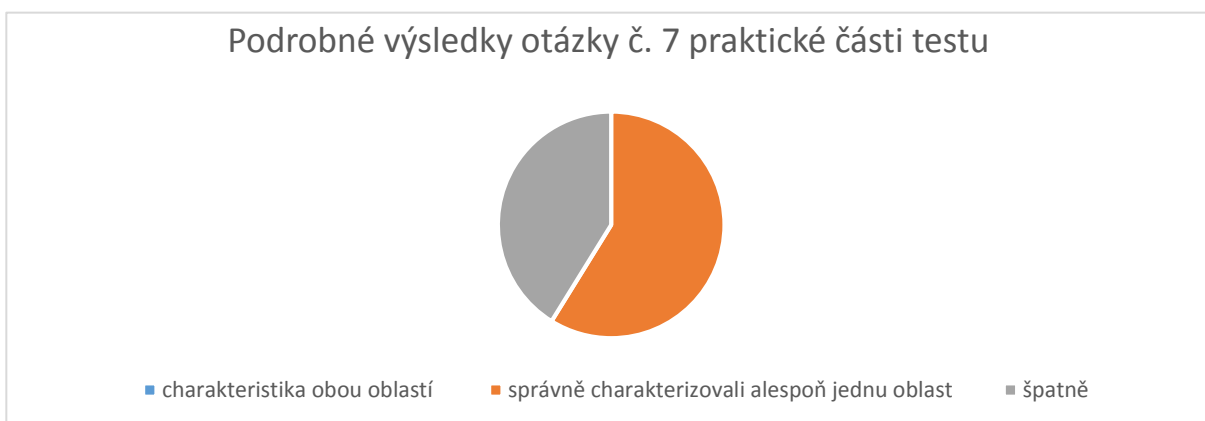
Zdroj: autorka (2017)

Graf 7 - Podrobné výsledky otázky č. 3 testu všeobecných znalostí 8. třídy ZŠ Kosova Hora

Zdroj: autorka (2017)

Graf 8 - Podrobné výsledky otázky č. 7 praktické části testu 8. třídy ZŠ Kosova Hora

Zdroj: autorka (2017)

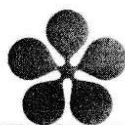
Graf 7 - Podrobné výsledky otázky č. 8 praktické části testu 8. třídy ZŠ Kosova Hora

Zdroj: autorka (2017)

Příloha č. 2 – vzorová forma pilotního testu

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Dobrý den, jmenuji se Jana Neradová. Jsem studentkou Katedry geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Test, který držíte, je zaměřen na všeobecné znalosti o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku a pomůže mi s mou bakalářskou prací. Test je složen ze dvou částí. V první části jsou otázky na všeobecné znalosti. Prosim, tuto část vyplňte bez atlasu. V druhé části jsou praktické otázky zaměřené na práci s atlasem.

ŽENA – MUŽ (zakroužkujte správnou variantu)

Věk:

Navštívili jste někdy Spojené království Velké Británie a Severního Irsku? ANO – NE

Pokud ano, jaké oblasti jste navštívili? A jak dlouho jste zde pobývali?

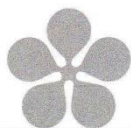
1. Co se Vám vybaví, když se řekne Spojené království?
2. Které územní celky tvoří Spojené království?
3. Spojené království a jeho obyvatelé si zachovali z minulosti celou řadu tradic. Zkuste doplnit následující text týkající se hlavních z nich.
V Británii řidiči dodnes jezdí po ..... straně vozovky. Jedny z užívaných jednotek míry jsou např. .... Ve Skotsku jsou tradičním hudebním nástrojem ..... Skotským tradičním oblečením pro muže je.....
4. Podmořský železniční Eurotunel spojuje:
a) Velkou Británii a Nizozemí b) Velkou Británii s Irskem c) Velkou Británii s Francií
5. Heathrow je:
a) město ve Spojeném království b) přístav v Londýně c) letiště v Londýně

6. V čem se liší označení Anglie a Británie?

7. Jak se jmenují nejznámější britské univerzity?

8. Čím je významný Greenwich?

9. V jakém anglickém městě vznikla proslulá skupina The Beatles?

10. Který jazyk byste měli znát, abyste se domluvili ve všech zemích západní Evropy? Pokuste se o vysvětlení, z jakého důvodu.

11. Kterou z následujících divadelních her nenapsal William Shakespeare? Správnou odpověď zakroužkujte.
Sen noci svatojánské, Lakomec, Hamlet, Othello

12. Počasí se na Britských ostrovech výrazně liší od našeho. Pokuste se charakterizovat hlavní rozdíly (hlavní faktory, ovlivňující počasí na Britských ostrovech) a jejich příčiny.

13. Pokuste se uvést hlavní rozdíly mezi Irskem a Severním Irskem.

PRÁCE S ATLASEM

1. Která z následujících měst neleží ve Skotsku. Správnou možnost zakroužkujte.
Manchester, Glasgow, Edinburgh, Aberdeen
2. Jaké nerostné suroviny se těží ve Spojeném království? Kde se nacházejí největší ložiska těchto surovin?
3. Která oblast Spojeného království je intenzivně využívána k chovu ovcí?
4. Jaké zemědělské plodiny se ve Spojeném království pěstují? Pokuste se charakterizovat oblasti jejich výskytu.
5. Najděte na mapě největší námořní přístavy Spojeného království.
6. Pokuste se ve Školním atlase světa zjistit, které státy jsou členy britského společenství národů. Víte, jak se toto společenství nazývá?
7. Podle mapy ve Školním atlase světa se pokuste charakterizovat povrch Skotska a Severního Irsku.
8. Nejstarší průmyslovou oblastí je střední Anglie. Pokuste se ve Školním atlase světa tuto oblast nalézt a určit její nejvýznamnější města a vypište je. Který průmysl je v nich nejvíce zastoupen?
9. Podívejte se na mapě na pobřeží Skotska a Walesu. Najdete souvislost se Skandinávskou oblastí? Jak pobřeží vzniklo?

Příloha č. 3 – pilotní test vyplněný dle autorky

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Dobrý den, jmenuji se Jana Neradová. Jsem studentkou Katedry geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Test, který držíte, je zaměřen na všeobecné znalosti o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku a pomůže mi s mou bakalářskou prací. Test je složen ze dvou částí. V první části jsou otázky na všeobecné znalosti. Prosím, tuto část vyplňte bez atlasu. V druhé části jsou praktické otázky zaměřené na práci s atlasem.

Děkuji Vám za vyplnění.

ŽENA – MUŽ (zakroužkujte správnou variantu)

Věk:

Navštívili jste někdy Spojené království Velké Británie a Severního Irsku? ANO – NE

Pokud ano, jaké oblasti jste navštívili? A jak dlouho jste zde pobývali?

1. Co se Vám vybaví, když se řekne Spojené království?

2. Které územní celky tvoří Spojené království?
Anglie, Skotsko, Wales, Severní Irsko

3. Spojené království a jeho obyvatelé si zachovali z minulosti celou řadu tradic. Zkuste doplnit následující text týkající se hlavních z nich.

V Británii řidiči dodnes jezdí po levé straně vozovky. Jedny z užívaných jednotek míry jsou např. míle. Ve Skotsku jsou tradičním hudebním nástrojem dudy. Skotským tradičním oblečením pro muže je sukně (kroj).

4. Podmořský železniční Eurotunel spojuje:

a) Velkou Británií a Nizozemí b) Velkou Británií s Irskem c) **Velkou Británií s Francií**

5. Heathrow je:

a) město ve Spojeném království b) přístav v Londýně c) **letiště v Londýně**

6. V čem se liší označení Anglie a Británie?

Anglie je jedna z částí Spojeného království. Velká Británie (Británie) je ostrov, na kterém se Spojené království nachází nebo nesprávné označení Spojeného království.

7. Jak se jmenují nejznámější britské univerzity?

Oxford, Cambridge

8. Čím je významný Greenwich?

Prochází zde nultý poledník

9. V jakém anglickém městě vznikla proslulá skupina The Beatles?

Liverpool

10. Který jazyk byste měli znát, abyste se domluvili ve všech zemích západní Evropy? Pokuste se o vysvětlení, z jakého důvodu.

Anglický jazyk – je to světový jazyk, domluvíme se s ním téměř všude

11. Kterou z následujících divadelních her nenapsal William Shakespeare? Správnou odpověď zakroužkujte.

Sen noci svatojánské, **Lakomec**, Hamlet, Othello

12. Počasí se na Britských ostrovech výrazně liší od našeho. Pokuste se charakterizovat hlavní rozdíly (hlavní faktory, ovlivňující počasí na Britských ostrovech) a jejich příčiny.

Ovlivňováno Golským proudem

Oceánské podnebí, více srážek

13. Pokuste se uvést hlavní rozdíly mezi Irskem a Severním Irskem.

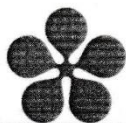
Irsko patří ke Spojenému království, rozdíl v náboženství

PRÁCE S ATLASEM

1. Která z následujících měst neleží ve Skotsku. Správnou možnost zakroužkujte.
Manchester, Glasgow, Edinburgh, Aberdeen
2. Jaké nerostné suroviny se těží ve Spojeném království? Kde se nacházejí největší ložiska těchto surovin?
Černé uhlí – Midlands, ropa a zemí plyn – Severní moře
3. Která oblast Spojeného království je intenzivně využívána k chovu ovcí?
Skotsko, sever Anglie, Severní Irsko
4. Jaké zemědělské plodiny se ve Spojeném království pěstují? Pokuste se charakterizovat oblasti jejich výskytu.
**Ječmen, pšenice, brambory
úrodné nížiny**
5. Najděte na mapě největší námořní přístavy Spojeného království.
Londýn, Portsmouth, Liverpool
6. Pokuste se ve Školním atlase světa zjistit, které státy jsou členy britského společenství národů. Víte, jak se toto společenství nazývá?
Commonwealth – Spojené království, Kanada, Austrálie, Jamajka, Indie ...
7. Podle mapy ve Školním atlase světa se pokuste charakterizovat povrch Skotska a Severního Irsku.
Skotsko – hornaté, Severní Irsko – nížiny
8. Nejstarší průmyslovou oblastí je střední Anglie. Pokuste se ve Školním atlase světa tuto oblast nalézt a určit její nejvýznamnější města a vypište je. Který průmysl je v nich nejvíce zastoupen?
Strojírenství, textilní průmysl– Birmingham, Sheffield, Liverpool
9. Podívejte se na mapě na pobřeží Skotska a Walesu. Najdete souvislost se Skandinávskou oblastí? Jak pobřeží vzniklo?
Fjordy, hodně členité – ledovcová činnost

Příloha č. 4 – vyplněné testy žáků

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Dobrý den, jmenuji se Jana Neradová. Jsem studentkou Katedry geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Test, který držíte, je zaměřen na všeobecné znalosti o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku a pomůže mi s mou bakalářskou prací. Test je složen ze dvou částí. V první části jsou otázky na všeobecné znalosti. Prosím, tuto část vyplňte bez atlasu. V druhé části jsou praktické otázky zaměřené na práci s atlasem.

ŽENA – MUŽ (zakroužkujte správnou variantu)

Věk: 14 let

Navštívili jste někdy Spojené království Velké Británie a Severního Irsku? ANO – NE

Pokud ano, jaké oblasti jste navštívili? A jak dlouho jste zde pobývali?

1. Co se Vám vybaví, když se řekne Spojené království?

ostrov, se sam vládní královna Alžběta II,
Fotbalový týmy, fotbal, fotbalový hřiště, Londýn, moře,
ledě,

2. Které územní celky tvoří Spojené království?

severní irsko, anglie, irsko, škotsko

3. Spojené království a jeho obyvatelé si zachovali z minulosti celou řadu tradic. Zkuste doplnit následující text týkající se hlavních z nich.

V Británii řidiči dodnes jezdí po levé straně vozovky. Jedny z užívaných jednotek míry jsou např. libry. Ve Škotsku jsou tradičním hudebním nástrojem kytara. Škotským tradičním oblečením pro muže je kyt.

4. Podmořský železniční Eurotunel spojuje:

a) Velkou Británií a Nizozemí b) Velkou Británií s Irskem c) Velkou Británií s Francií

5. Heathrow je:

a) město ve Spojeném království b) přístav v Londýně c) letiště v Londýně

6. V čem se liší označení Anglie a Británie?

~~Anglie je území na ostrově Velká Británie a
Británie je ostrov je pro království V. B.~~

Anglie je část velké Británie ale V. B. je všeobecný název ostrova.

7. Jak se jmenují nejznámější britské univerzity?

8. Čím je významný Greenwich?

největší letiště v Londýně

9. V jakém anglickém městě vznikla proslulá skupina The Beatles?

Londýn

10. Který jazyk byste měli znát, abyste se domluvili ve všech zemích západní Evropy? Pokuste se o vysvětlení, z jakého důvodu.

Angličtina - skoro všude se mluví anglicky a lidé se *
Rusština - je to také jazyk který se učí ve školách
němčina - je to také jazyk který se učí ve školách
* tímto jazykem učí ve školách

11. Kterou z následujících divadelních her nenapsal William Shakespeare? Správnou odpověď zakroužkujte.

Sen noci svatojánské, Lakomec, Hamlet, Othello

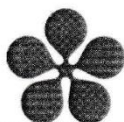
12. Počasí se na Britských ostrovech výrazně liší od našeho. Pokuste se charakterizovat hlavní rozdíly (hlavní faktory, ovlivňující počasí na Britských ostrovech) a jejich příčiny.

Británie leží u moře tak tam padá více srážek než u nás. Více tam pění, jsou tam bouřky

13. Pokuste se uvést hlavní rozdíly mezi Irskem a Severním Irskem.

Severní Irsko je na severu a má přístup k moři ale Irsko také má přístup k moři
v Severním Irsku se pěstuje a pěstuje a chová více než v Irsku

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Dobrý den, jmenuji se Jana Neradová. Jsem studentkou Katedry geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Test, který držíte, je zaměřen na všeobecné znalosti o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku a pomůže mi s mou bakalářskou prací. Test je složen ze dvou částí. V první části jsou otázky na všeobecné znalosti. Prosím, tuto část vyplňte bez atlasu. V druhé části jsou praktické otázky zaměřené na práci s atlasem.

ŽENA - MUŽ (zakroužkujte správnou variantu)

Věk: 14

Navštívili jste někdy Spojené království Velké Británie a Severního Irsku? ANO - NE

Pokud ano, jaké oblasti jste navštívili? A jak dlouho jste zde pobývali?

10 dní
Hlavní města Londýn

1. Co se Vám vybaví, když se řekne Spojené království?

Království, mnohá památky, červený autobus, moře, kloba, horší počasí

2. Které územní celky tvoří Spojené království?

Anglie, Severní Irsko, ~~Británie~~ Skotsko, Wales

3. Spojené království a jeho obyvatelé si zachovali z minulosti celou řadu tradic. Zkuste doplnit následující text týkající se hlavních z nich.

V Británii řidiči dodnes jezdí po ~~první~~ straně vozovky. Jedny z užívaných jednotek míry jsou např. ~~libry~~.... Ve Skotsku jsou tradičním hudebním nástrojem ~~cludy~~.... Skotským tradičním oblečením pro muže je ~~skotské~~....

4. Podmořský železniční Eurotunel spojuje:

a) Velkou Británií a Nizozemí b) Velkou Británií s Irskem c) Velkou Británií s Francií

5. Heathrow je:

a) město ve Spojeném království b) přístav v Londýně c) letiště v Londýně

6. V čem se liší označení Anglie a Británie?

~~Je Británie - celá země~~
Anglie je jedna ze čtyř oblastí

7. Jak se jmenují nejznámější britské univerzity?

Greenwická univerzita

8. Čím je významný Greenwich?

~~Brochský kámen poledník~~
Brochský nulový poledník

9. V jakém anglickém městě vznikla proslulá skupina The Beatles?

10. Který jazyk byste měli znát, abyste se domluvili ve všech zemích západní Evropy? Pokuste se o vysvětlení, z jakého důvodu.

angličtina - je známa po celé Evropě

11. Kterou z následujících divadelních her nenapsal William Shakespeare? Správnou odpověď zakroužkujte.

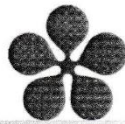
Sen noci svatojánské, Lakomec, Hamlet, Othello

12. Počasí se na Britských ostrovech výrazně liší od našeho. Pokuste se charakterizovat hlavní rozdíly (hlavní faktory, ovlivňující počasí na Britských ostrovech) a jejich příčiny.

naše je sušší a více slunce ovlivňuje a je to v jiných výškách
a jsou to také poledníky

13. Pokuste se uvést hlavní rozdíly mezi Irskem a Severním Irskem.

v Irsku mají jiné náboženství než v Severním Irsku

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Dobrý den, jmenuji se Jana Neradová. Jsem studentkou Katedry geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Test, který držíte, je zaměřen na všeobecné znalosti o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku a pomůže mi s mou bakalářskou prací. Test je složen ze dvou částí. V první části jsou otázky na všeobecné znalosti. Prosím, tuto část vyplňte bez atlasu. V druhé části jsou praktické otázky zaměřené na práci s atlasem.

ŽENA – MUŽ (zakroužkujte správnou variantu)

Věk: 14

Navštívili jste někdy Spojené království Velké Británie a Severního Irsku? ANO – NE

Pokud ano, jaké oblasti jste navštívili? A jak dlouho jste zde pobývali?

1. Co se Vám vybaví, když se řekne Spojené království?

hl. město Londýn, Big ben, červené dvoupatrové autobusy,
červené telefonní budky, vzhik kaprařiny, dešť, den
sv. Patrika, Stonehenge, William Shakespeare a další...
(James Watt, kolonizátor světa)

2. Které územní celky tvoří Spojené království?

Anglie, Wales, Skotsko, Severní Irsko

3. Spojené království a jeho obyvatelé si zachovali z minulosti celou řadu tradic. Zkuste doplnit následující text týkající se hlavních z nich.

V Británii řidiči dodnes jezdí po levé straně vozovky. Jedny z užívaných jednotek míry jsou např. stopa. Ve Skotsku jsou tradičním hudebním nástrojem kytara. Skotským tradičním oblečením pro muže je sko.

4. Podmořský železniční Eurotunel spojuje:

a) Velkou Británii a Nizozemí b) Velkou Británii s Irskem c) Velkou Británii s Francií

5. Heathrow je:

a) město ve Spojeném království b) přístav v Londýně c) letiště v Londýně

6. V čem se liší označení Anglie a Británie?

Británie je celé souostroví, ale Anglie je jen část
Británie

7. Jak se jmenují nejznámější britské univerzity?

Oxford, Cambridge [kembrič]

8. Čím je významný Greenwich?

9. V jakém anglickém městě vznikla proslulá skupina The Beatles?

Londýn

10. Který jazyk byste měli znát, abyste se domluvili ve všech zemích západní Evropy? Pokuste se o vysvětlení, z jakého důvodu.

Angličtinu (učí se na každé škole)

11. Kterou z následujících divadelních her nenapsal William Shakespeare? Správnou odpověď zakroužkujte.

Sen noci svatojánské, Lakomec, Hamlet, Othello

12. Počasí se na Britských ostrovech výrazně liší od našeho. Pokuste se charakterizovat hlavní rozdíly (hlavní faktory, ovlivňující počasí na Britských ostrovech) a jejich příčiny.

Golfshý proud (je tam vlhko, často prší,
slabé zimy)

13. Pokuste se uvést hlavní rozdíly mezi Irskem a Severním Irskem.

leží na každý na jiném ostrově, Irsko je větší,
mají odlišné tradice a kulturu

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Dobry den, jmenuji se Jana Neradová. Jsem studentkou Katedry geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Test, který držíte, je zaměřen na všeobecné znalosti o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku a pomůže mi s mou bakalářskou prací. Test je složen ze dvou částí. V první části jsou otázky na všeobecné znalosti. Prosím, tuto část vyplňte bez atlasu. V druhé části jsou praktické otázky zaměřené na práci s atlasem.

ŽENA – MUŽ (zakroužkujte správnou variantu)

Věk: 14

Navštívili jste někdy Spojené království Velké Británie a Severního Irsku? ANO – NE

Pokud ano, jaké oblasti jste navštívili? A jak dlouho jste zde pobývali?

Ne

1. Co se Vám vybaví, když se řekne Spojené království?

Královská rodina, Londýn, doubledecker

2. Které územní celky tvoří Spojené království?

Británie, Irsko, Šotsko

3. Spojené království a jeho obyvatelé si zachovali z minulosti celou řadu tradic. Zkuste doplnit následující text týkající se hlavních z nich.

V Británii řidiči dodnes jezdí po ^{levé} straně vozovky. Jedny z užívaných jednotek míry jsou např. ^{libra (lb)}..... Ve Škotsku jsou tradičním hudebním nástrojem ^{klit}..... Škotským tradičním oblečením pro muže je.....

4. Podmořský železniční Eurotunel spojuje:

a) Velkou Británií a Nizozemí b) Velkou Británií s Irskem c) Velkou Británií s Francií

5. Heathrow je:

a) město ve Spojeném království b) přístav v Londýně c) letiště v Londýně

6. V čem se liší označení Anglie a Británie?

7. Jak se jmenují nejznámější britské univerzity?

Oxford, Cambridge, Harvard

8. Čím je významný Greenwich?

Je to nultý poledník.

9. V jakém anglickém městě vznikla proslulá skupina The Beatles?

10. Který jazyk byste měli znát, abyste se domluvili ve všech zemích západní Evropy? Pokuste se o vysvětlení, z jakého důvodu.

Angličtinu, protože je to nejrozšířenější jazyk na světě

11. Kterou z následujících divadelních her nenapsal William Shakespeare? Správnou odpověď zakroužkujte.

Sen noci svatojánské, Lakomec, Hamlet, Othello

12. Počasí se na Britských ostrovech výrazně liší od našeho. Pokuste se charakterizovat hlavní rozdíly (hlavní faktory, ovlivňující počasí na Britských ostrovech) a jejich příčiny.

Převážně prší

13. Pokuste se uvést hlavní rozdíly mezi Irskem a Severním Irskem.

PRÁCE S ATLASEM

1. Která z následujících měst neleží ve Skotsku. Správnou možnost zakroužkujte.
Manchester, Glasgow, Edinburgh, Aberdeen
2. Jaké nerostné suroviny se těží ve Spojeném království? Kde se nacházejí největší ložiska těchto surovin?
- *mořská sůl se v Severním moři*
- *zemní plyn, ropa*
3. Která oblast Spojeného království je intenzivně využívána k chovu ovcí?
Walesko
4. Jaké zemědělské plodiny se ve Spojeném království pěstují? Pokuste se charakterizovat oblasti jejich výskytu.
- *ječmen*
- *pěstují se ve východní části Anglie*
5. Najděte na mapě největší námořní přístavy Spojeného království.
Newcastle, Middlesbrough, Yorkhampton, London, Greenock, Portsmouth
6. Pokuste se ve Školním atlase světa zjistit, které státy jsou členy britského společenství národů. Víte, jak se toto společenství nazývá?
OSN
7. Podle mapy ve Školním atlase světa se pokuste charakterizovat povrch Skotska a Severního Irsku.
- *nížinný povrch s množstvím ovčích pásů*
- *horniny*
8. Nejstarší průmyslovou oblastí je střední Anglie. Pokuste se ve Školním atlase světa tuto oblast nalézt a určit její nejvýznamnější města a vypište je. Který průmysl je v nich nejvíce zastoupen?
Birmingham - strojírenský
9. Podívejte se na mapě na pobřeží Skotska a Walesu. Najdete souvislost se Skandinávskou oblastí? Jak pobřeží vzniklo?
- *Od ledovců*

PRÁCE S ATLASEM

1. Která z následujících měst neleží ve Skotsku. Správnou možnost zakroužkujte.
Manchester, Glasgow, Edinburgh, Aberdeen
2. Jaké nerostné suroviny se těží ve Spojeném království? Kde se nacházejí největší ložiska těchto surovin?
Černé uhlí
3. Která oblast Spojeného království je intenzivně využívána k chovu ovcí?
Sheep
4. Jaké zemědělské plodiny se ve Spojeném království pěstují? Pokuste se charakterizovat oblasti jejich výskytu.
Pšeniče - střední
ječmen - pobřeží
rybníky - mořadní
5. Najděte na mapě největší námořní přístavy Spojeného království.
6. Pokuste se ve Školním atlase světa zjistit, které státy jsou členy britského společenství národů. Víte, jak se toto společenství nazývá?
Irsko, Anglie
7. Podle mapy ve Školním atlase světa se pokuste charakterizovat povrch Skotska a Severního Irsku.
jemně kornatá oblast
8. Nejstarší průmyslovou oblastí je střední Anglie. Pokuste se ve Školním atlase světa tuto oblast nalézt a určit její nejvýznamnější města a vypište je. Který průmysl je v nich nejvíce zastoupen?
9. Podívejte se na mapě na pobřeží Skotska a Walesu. Najdete souvislost se Skandinávskou oblastí? Jak pobřeží vzniklo?
Ledovec

PRÁCE S ATLASEM

1. Která z následujících měst neleží ve Skotsku. Správnou možnost zakroužkujte.

Manchester, Glasgow, Edinburgh, Aberdeen

2. Jaké nerostné suroviny se těží ve Spojeném království? Kde se nacházejí největší ložiska těchto surovin?

černé uhlí

Cardiff, Liverpool, Manchester, Edinburgh, Glasgow, Sheffield

3. Která oblast Spojeného království je intenzivně využívána k chovu ovcí?

Škotsko

4. Jaké zemědělské plodiny se ve Spojeném království pěstují? Pokuste se charakterizovat oblasti jejich výskytu.

Edinburgh: oves

střed VB: ječmen, pšenice

jih: ječmen

5. Najděte na mapě největší námořní přístavy Spojeného království.

Cardiff, Liverpool

6. Pokuste se ve Školním atlase světa zjistit, které státy jsou členy britského společenství národů. Víte, jak se toto společenství nazývá?

Commonwealth: Kanada, Austrálie, Anglie, Škotsko, Wales, Severní Irsko

7. Podle mapy ve Školním atlase světa se pokuste charakterizovat povrch Skotska a Severního Irsku.

Škotsko: pahorčatina

Sev. Irsko: nížina

8. Nejstarší průmyslovou oblastí je střední Anglie. Pokuste se ve Školním atlase světa tuto oblast nalézt a určit její nejvýznamnější města a vypište je. Který průmysl je v nich nejvíce zastoupen?

Liverpool, Manchester, Leeds, Sheffield

Textilní průmysl

9. Podívejte se na mapě na pobřeží Skotska a Walesu. Najdete souvislost se Skandinávskou oblastí? Jak pobřeží vzniklo?

oddělováním kusů pevniny

PRÁCE S ATLASEM

1. Která z následujících měst neleží ve Skotsku. Správnou možnost zakroužkujte.

Manchester, Glasgow, Edinburgh, Aberdeen

2. Jaké nerostné suroviny se těží ve Spojeném království? Kde se nacházejí největší ložiska těchto surovin?

Železná ruda, Černé uhlí → téměř po celém území UK s výjimkou severního Irsko
zemní plyn → Severní moře, Ropa → sev. moře

3. Která oblast Spojeného království je intenzivně využívána k chovu ovcí?

Severní oblast, Skotsko

4. Jaké zemědělské plodiny se ve Spojeném království pěstují? Pokuste se charakterizovat oblasti jejich výskytu.

ječmen: Wales, Anglie

želenina: Anglie

Pšenice: Anglie

Brambory: sev. Irsko, Anglie

5. Najděte na mapě největší námořní přístavy Spojeného království.

Dover, Edinburgh ...

6. Pokuste se ve Školním atlase světa zjistit, které státy jsou členy britského společenství národů. Víte, jak se toto společenství nazývá?

Austrálie, USA, Nový Zéland, Kanada

7. Podle mapy ve Školním atlase světa se pokuste charakterizovat povrch Skotska a Severního Irska.

převážně nížiny, na severu hornatý, sev. Irsko: nížiny

8. Nejstarší průmyslovou oblastí je střední Anglie. Pokuste se ve Školním atlase světa tuto oblast nalézt a určit její nejvýznamnější města a vypište je. Který průmysl je v nich nejvíce zastoupen?

Birmingham, Manchester, Gloucester, Oxford

želenina, Brambory, cukrová řepa

9. Podívejte se na mapě na pobřeží Skotska a Walesu. Najdete souvislost se Skandinávskou oblastí? Jak pobřeží vzniklo?

oddělením ostrovů (litosferické desky) = členité pobřeží